

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑ ΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΙΕ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΑΓ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1966 | ΑΡΙΘ. 4

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΩΜΑ

«Δεῖ γάρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρ-
σίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν».

(Α' Κορινθ. ιε', 53).

Πολλοὶ ἔχουν παρεξηγήσει τὴν ἔναντι τοῦ σώματος στάσει τοῦ Χριστιανισμοῦ. Αὐτὸς ὁ ἐπιφανέστατος καθηγητὴς Σπυρ. Καλλιάρφας ἔγραφεν, ὅτι «ὁ Χριστιανισμὸς ὡς ἄκρως πνευματικὴ θρησκεία ἀπέδωσε πάντοτε μικρὰν σημασίαν» εἰς τὴν σωματικὴν σφαῖραν καὶ «ἠνείχετο πολλάκις ἀπλῶς πᾶν τὸ ἐκ τῶν σωματικῶν ὀρμῶν πηγάζον» (1). Ἐπειτα εἶναι γνωστὸν, ὅτι πολλοὶ κατηγόρησαν τὸν Χριστιανισμὸν, ὅτι διάκειται ἐχθρικῶς πρὸς τὸ σῶμα. Ὡς παρατηρεῖ ὁ γάλλος ἰατρός Renè Biot «εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ θέματα τῆς ἀντιχριστιανικῆς προπαγάνδας, πού ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀφήνουν κληρονομία ὁ ἓνας στὸν ἄλλον οἱ ἀντίπαλοι τῆς πίστεως. Στὰ χρόνια μας ὁ εἰδωλολάτρης τῆς νέας ἐποχῆς τὸ ἐπαναλαμβάνει. Στὰ σύγχρονα πλήθη, πού εἶναι ἄπληστα γιὰ υγεία, ὁ Χριστὸς παρουσιάζεται μ' αὐτὸν τὸν τρόπο σὰν ἐχθρὸς τῆς ἀρμονικῆς ἀναπτύξεως τοῦ σώματος. Κάθε τι, πού εἶναι φυσικὴ χαρὰ στὸ ὕπαιθρο, μᾶς τὸ παρουσιάζουν σὰν κληροδότημα, ἀπέραντα πολῦτιμο, τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς ρωμαϊκῆς ἀρχαιότητος καὶ ἀντιπαραθέτουν στὸ ὠραῖο φῶς τοῦ σταδίου τὶς σκληραγωγίαις τῶν μοναστηρίων, τὶς αὐστηρότητες τῶν ἀγίων, τὶς σωματικὰς θυσίας, πού εἶναι ἡ ἴδια ἡ βᾶσις τῆς πνευματικῆς ζωῆς... Οἱ λογοτεχνίαι τῆς μόδας ρίχνονται σ' αὐτὴ τὴν δυσφήμιση μὲ τὴν ψυχὴ τους...» Ἄλλ' ὁ αὐτὸς ἰατρός ἀπαντᾷ εἰς τὰς κατηγορίας ταύτας: «Ἐέραμε καλὰ

1 Σπυρ. Καλλιάρφας, Τὸ περὶ ψυχῆς πρόβλημα, ἐν Ἀθήναις 1938, σελ. 53.

ἡμεῖς, πού ἔχομε τὴν εὐτυχία νὰ εἴμαστε Χριστιανοί, πὼς ἡ μομφὴ αὐτὴ εἶναι συκοφαντία» (2).

*

Ἡ ἀρνητικὴ ἀξιολόγησις τοῦ σώματος, ἡ ἐχθρότης πρὸς τὸ σῶμα δὲν ἔχει τὴν πατρίδα αὐτῆς εἰς τὸν Χριστιανισμόν, ἀλλ' εἰς τὸν Ἑθνισμόν, ὅστις ἠντήλησε τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν ἐκ τῶν ἀνατολικῶν θρησκειῶν. Ἐνταῦθα ἡ ὕλη ἐξελαμβάνετο ὡς τὸ ἀντίθετον πρὸς τὸ θεῖον, ὡς ἡ ἀρχὴ τοῦ μοχθηροῦ καὶ τοῦ κακοῦ (3).

Ὁ Χριστιανισμὸς ἐνεφανίσθη εἰς μίαν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν εἰς τὴν ἑλληνορρωμαϊκὴν κοινωνίαν ἦσαν εὐρέως διαδεδομένα διαικτικὰ καὶ ἀσκητικὰ διδασκαλία, καταδικάζουσαι καὶ περιφρονοῦσαι τὸ σῶμα. Ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἰδεῶν τοῦ Πλατωνισμοῦ, τῆς Ποσειδωνίου φιλοσοφίας, τῶν Ἀνατολικῶν ἰδεῶν καὶ τῶν δογμάτων πολλῶν μυστηριακῶν θρησκειῶν ἡ ὕλη καὶ τὸ σῶμα ἐθεωροῦντο ὡς «δεσμωτήριον» τοῦ πνεύματος καὶ πηγὴ παντὸς κακοῦ. Δι' αὐτὸ λοιπὸν ἔπρεπε νὰ κατατυραννῶνται, ἵνα ἐλευθερωθῇ ἡ ψυχὴ τῶν δεσμῶν αὐτῶν καὶ βαδίσῃ τοιουτοτρόπως ἐλευθέρα πρὸς τὸν Οὐρανόν (4). Κατὰ τὸν Σενέκιαν τὸ σῶμα εἶναι φύσει κακόν, βάρος καὶ τιμωρία τῆς ψυχῆς. Ὁ Ἐπίκτητος θεωρεῖ τὸ σῶμα «πάντων ἀηδέστατον καὶ ρυπαρώτατον, κέλυφος καὶ δύστηνον σωματίον» (5). Οἱ Ἑσσαῖοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶχον ἀποσυρθῆ εἰς ἔντονον ἀσκητικὴν ζωὴν καὶ κατετυράνουν τὸ σῶμα πρὸς ἐπίτευξιν τῆς ἀπολυτρώσεως (6).

Εἰς μίαν τοιαύτην ἐχθρικὴν διὰ τὸ σῶμα ἀτμόσφαιραν ἐνεφανίσθη ὁ Χριστιανισμὸς ὡς ἀληθὴς εὐλογία διὰ τὴν σωματικὴν καὶ βιολογικὴν σφαῖραν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως. Χαρακτηριστικόν

2. René B i o t, Ἑρωτικὴ ἀγωγή, μεταφρ. Π. Κόλλα-Ε. Πλατσαίου, ἐκδ. Κακουλίδου, σελ. 17-18.

3. Johannes H e s s e n, Τὸ νόημα τῆς ζωῆς, μεταφρ. Εὐαγγέλ. Θεοδώρου, Ἀθῆναι, σελ. 92.

4. Βασιλείου Ἰωαννίδου. Ὁ μυστικισμὸς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ αἱ θρησκευτικαὶ ἰδέαι καὶ τάσεις τῶν ἐλληνιστικῶν χρόνων, Ἀθῆναι 1936, σελ. 96.

5. Αὐτόθι.

6. Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Χριστιανικὸς Ἀνθρωπισμὸς, Ἀθῆναι 1951, σελ. 199-200.

εἶναι, ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ λόγος τοῦ Θεοῦ περιεβλήθη τὸ ἀνθρώπινον σῶμα διὰ τῆς σαρκώσεώς του. «Ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο» (Ἰωαν. α', 14). Ἡ ἀλήθεια αὕτη ἀντετάχθη ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς Δοκητὰς, οἱ ὅποιοι ἠρνοῦντο πραγματικὸν σῶμα εἰς τὸν Χριστόν. Ὡς ἐτόνισεν ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ὁ Χριστὸς ἐσαρκώθη, «ἵνα τιμήσῃ τὴν σάρκα καὶ αὐτὴν τὴν θνητὴν» (7). Ἀληθῶς δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερος ὕμνος πρὸς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα. Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Χριστοῦ διὰ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα φαίνεται καὶ εἰς τὸ ὅτι ὁ Θεάνθρωπος «ἐθεράπευε πᾶσαν νόσον» καὶ ἦτο «ιατρὸς ψυχῶν τε καὶ σωμάτων». Ἐπειτα ὁ Κύριος διὰ τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεώς Του ἀνέστησε τὸ ἰδικόν μας σῶμα καὶ διὰ τῆς Ἀναλήψεώς Του τὸ ἐνεθρόνισεν εἰς τὰ ἐπουράνια σκηνώματα. Καὶ οὕτω κατὰ τὸν Γρηγόριον Νύσσης ἔχομεν τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα «συνεπαρθεῖσαν τῇ Θεότητι» (8).

Ὡς ἰδιαίτερος τονίζει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ Σωτὴρ σωματικῶς «εἰργάζεται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο» (Α' Κορ. ιε', 20). Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς «μετασχηματίζει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ» (Φιλιπ. γ', 21). Τὸ σῶμα ἡμῶν θὰ ἀναστηθῇ ἐν ἀφθαρσίᾳ, ἐν δόξῃ, ἐν τιμῇ. «Δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν» (Α' Κορ. ιε', 53). Τὸ σῶμα ἡμῶν, ὅπερ ἔχει τοιοῦτον προορισμόν, εἶναι καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τῆς χάριτος «μέλος Χριστοῦ» (Α' Κορ. στ', 15), «ναὸς Θεοῦ ζῶντος» (Β' Κορ. στ', 16), «ναὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Α' Κορ. στ', 19). «Ὅθεν ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ πρέπει νὰ φανερωθῇ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν» (Β' Κορ. δ' 10). Δέον λοιπὸν νὰ δοξάζωμεν «τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ἡμῶν καὶ ἐν τῷ πνεύματι ἡμῶν, ἃτινὰ ἐστὶ τοῦ Θεοῦ» (Α' Κορ. στ' 20). Ἡ ὑγιὲς χριστιανικὴ «ἀσκησις» τοῦ σώματος εἶναι ἀπλῶς ἀξιοποίησις τῆς ἱεραρχικῆς κλίμακος τῶν ἀξιῶν, ὑποταγὴ τοῦ σώματος εἰς τὸ πνεῦμα (Γαλ. ε', 16 ἐξ.) καὶ οὐχὶ φθορὰ τῆς σω-

7. Β. Ἐράστου, Ναὸς τοῦ Πνεύματος, περ. «Ἀκτίνες», ἔτος 1958, σελ. 304.

8. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 305. Πρβλ. Ἡλία Μαστρογιαννοπούλου, Ἀνάληψις τοῦ Χριστοῦ—Θέωσις τοῦ ἀνθρώπου, ἐν περ. «Ἑλληνοχριστιανικὴ ἀγωγή», ἔτος 1961, σελ. 106 ἐξ.

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΝΑΥΤΙΚΟΥΣ

Ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὸ δημοσιευθὲν ἐν τῷ «Ἐφημερίῳ» (τ.1965, σ.189) κείμενον εἰδικοῦ δελτίου, προσφερομένου ὑπὸ τοῦ Προϊσταμένου ἐνὸς Ἰ. Ναοῦ τοῦ Πειραιῶς πρὸς ἕκαστον ζευγος νεονύμφων, εὐθὺς μετὰ τὸ τέλος τῶν ἐν αὐτῷ τελουμένων γάμων, ὁμοῦ μεθ' ἐνὸς ἀντιγράφου τῆς Κ. Διαθήκης, καταχωρίζομεν ἤδη τὸ κείμενον Εὐχῆς ἀναπεμπομένης, κατόπιν σχετικῆς ἐγκρίσεως, καθ' ἕκαστην Τετάρτην ἐν τῷ αὐτῷ Ναῷ καὶ ἐν εἰδικῇ ὑπὲρ τῶν ναυτιλλομένων δεήσει, ἀκολουθουμένη ὑπὸ συντόμου ὁμιλίας καὶ παρακολουθουμένη ὑπὸ τῶν οἰκείων τῶν ναυτικῶν μας. Εἰς τὴν σχετικὴν ἀνακοίνωσιν σημειοῦται μεταξὺ ἄλλων: «Ἐκείνους πού ταξιθεύουν μὲ τὰ καράβια καὶ διασχίζουν πελάγη καὶ ὠκεανούς. Τὸν πατέρα, τὸν ἀδελφόν, τὸν σύζυγο, τὸ παιδί. Ἐχομε ὑποχρέωσι νὰ τοὺς φέρνωμε στὴ σκέψι μας συχνά. Καὶ στὴν προσευχὴ μας. Πα-

ματικῆς ὑγείας, πρὸς χάριν τῆς ὁποίας ὁ Ἅπ. Παῦλος συνιστᾷ εἰς τὸν φιλάσθενον Τιμόθεον νὰ «χρηῖται ὀλίγω οἴνω». (Α' Τιμ. ε', 23), καθ' ὅσον «πᾶν κτίσμα» Θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας λαμβανομενον» (Α' Τιμ. δ', 4). Ὁ Χριστιανισμὸς οὐδέποτε ἐπιβάλλει πράγματα, τὰ ὁποῖα εἶναι βλαβερά διὰ τὴν ψυχοσωματικὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ὡς τονίζει ὁ Ἅπ. Παῦλος, ἐξ ἀφορμῆς τοῦ Χριστιανικοῦ γάμου, «οὐδεὶς ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ' ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν» (Ἐφεσ. ε', 29). Ἐπίσης ὁ Παῦλος καυτηριάζει τοὺς αἵρετικούς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι συνιστοῦν ἀποχῆν ἀπὸ τοῦ γάμου καὶ τῶν βρωμάτων (Α' Τιμ. δ', 2-4). Ἐνῶ ὁ Ὀρφικὸς ἢ ὁ Πυθαγόρειος «τὰς μὲν ἐμψύχους βρώσεις ὡς οὔτε καθαρὰς καὶ τὸν νοῦν παχυνούσας παρητήσατο, τραγήματα δὲ καὶ λάχανα ἐσίτεϊτο, καθαρὰ εἶναι φάσκων, ὅποσα ἢ γῆ αὐτὴ δίδωσιν»⁹⁾, ὁ Χριστιανὸς ἀντιθέτως δὲν δεσμεύεται ὑπὸ ἀπαγορευτικῶν διατάξεων¹⁰⁾.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονικῆς

9. Φιλοστράτου, Βίος Ἀπολλωνίου Ι, 7 ἐν Β. Ἰωαννίδου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 97.

10. Προβλ. Ρωμ. ιδ', 2: «Ὁς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει». Β. Ἰωαννίδου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 97-98.

λεύουν με τὰ κύματα, με τόσες δυσκολίες... Διατρέχουν κινδύνους πολλούς...». Σημειωτέον, ὅτι παραλλήλως πρὸς τὴν ὡς ἄνω προσευχὴν καὶ τὸ ἐπίκαιρον κήρυγμα, συντελεῖται καὶ μία συναφὴς ποιμαντικὴ προσπάθεια, δι' ἐπισκέψεων, πρὸς ὕλικὴν καὶ ἠθικὴν ἐνίσχυσιν, τῶν οἰκογενειῶν τῶν ναυτικῶν, χάριν τῶν ὁποίων καὶ Βασιλόπιττα ἐκόπη κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἔτους ἐν τῷ αὐτῷ ὡς ἄνω Ἱ. Ναῶ.

«Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τοῦ παντός Δημιουργὸς καὶ Κυβερνήτης, ὁ δεσπότης τοῦ κράτους τῆς θαλάσσης (1), ὁ συνταράσσων τὸ κύτος αὐτῆς (2), τὸν δὲ σάλον τῶν κυμάτων καταπραΰνων (3), ὁ πάλαι μὲν διασώσας τὴν κιβωτὸν τοῦ δικαίου ἐκείνου Νῶε μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἐκ τοῦ κατακλυσμοῦ (4), κατὰ δὲ τὴν ἔνσαρκον πρὸς ἡμᾶς ἐπιδημίαν Σου περιπατήσας ἐπὶ τῶν κυμάτων ἐν τῇ θαλάσῃ τῆς Τιβεριάδος καὶ θαυμαστῶς βοηθήσας τοῖς μαθηταῖς Σου καὶ συμπλεύσας αὐτοῖς (5), ὁ θεοπρεπῶς ἐπιτιμήσας τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ ἅμα, γαλήνη μεγάλη (6), ὁ καὶ τὸν μέγαν Ἀπόστολόν Σου Παῦλον καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ (ἐπιβαίνοντας πλοίου Ἀνδραμυττηνοῦ, εἶτα δὲ Ἀλεξανδρίνου καὶ πρὸς Ἰταλίαν πλέοντας, ἔχοντας δὲ τοὺς ἀνέμους ἐναντίους, ὅτε περιηρεῖτο πᾶσα ἐλπίς τοῦ σώζεσθαι αὐτοὺς) θαυμαστῶς καὶ αὐθιῶς διασώσας (7), εἰς ὅν ἐλπίζουσιν οἱ καταβαίνοντες εἰς τὴν θάλασσαν ἐν πλοίοις, οἱ ποιοῦντες ἐργασίαν, ἐν ὕδασι πολλοῖς (8), Σοῦ δεόμεθα καὶ Σὲ ἱκετεύομεν ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, ἐπισκίασον, ἐν ἐν τῇ Σῆ εὐσπλαγχνίᾳ, τοὺς δούλους Σου τοὺς πλέοντας τὴν θάλασσαν (9) καὶ μακρόθεν ἐμπορευομένους (10). Γενοῦ κυβερνήτης καὶ συμπλωτῆρ αὐτῶν καὶ διαφύλαξον, ὑπὸ τὴν Σὴν κραταιὰν σκέπην, τὴν ναῦν αὐτῶν στερεὰν καὶ ἀρραγῆ, λύτρωσον αὐτοὺς ἀπὸ κλύδωνος καὶ παντοίων κινδύνων, οὐρίους ἀνέμους αὐτοῖς χαριζόμενος, καὶ αἰσίως ἄγαγε εἰς λιμένας εὐδίοις καὶ εἰς τὰ ἴδια μετὰ χαρᾶς ἅπαντας, τοὺς τε πλοίαρχους καὶ τὰ πληρώματα σὺν τοῖς ἐπιβάταις, κυβερνῶν ἅμα καὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν ἅπασαν, καὶ ἀπὸ πάσης ἐπηρείας τοῦ ἀντικειμένου ρυόμενος τὰς ψυχὰς αὐτῶν, μήποτε διασωθέντες ἐν τῷ πελάγει, ναυαγήσωσιν ἐν αὐτῷ τῷ λιμένι, διαφυλάττων καὶ τοὺς οἰκείους αὐτῶν ἐν ὑγείᾳ κατ' ἄμφω,

1. Ψαλμοὶ 88,10.
2. Ψαλμοὶ 64,8.
3. Ψαλμοὶ 88,10
4. Γεν. 7.
5. Ματθ. 14, 23-34.
6. Ματθ. 8,26.
7. Πράξ. 27, 1-44.
8. Ψαλμ. 106,23.
9. Σειράχ 43,24.
10. Παροιμ. 31,14.

Ἀναδρομή στο παρελθόν

ΟΙ ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ ΤΗΣ ΠΛΑΚΑΣ

Οἱ Ἅγιοι Ἀνάργυροι τῆς Πλάκας, πού χάνονται μέσα στὰ πολυδαίδαλα, γραφικά καὶ πολυσύχναστα σήμερα δρομάκια τῆς, ἀποτελοῦν ἰδιοκτησία τοῦ Πανάγιου Τάφου καὶ εἶναι Μετόχι του. Ἐκεῖ δὲ μένει, σὰν ἐπικυρίαρχος, ὁ ἐκάστοτε Ἐξαρχός του, σ' ἓνα παλαικὸ μ' ἀρχοντικὸ σπίτι, πού βρίσκεται μέσα στὴν περιοχή τοῦ προσκυνήματος.

★

Κανεὶς δὲν ξέρει καλὰ καλὰ, ἂν τὸ Ἐκκλησάκι τῶν ἁγίων Ἀναργύρων πρωτοκτίσθηκεν ἀπὸ ἰδιώτη ἢ σὰν Μοναστηριακὸς ναός. Πάντως ἐπὶ Τουρκοκρατίας τὸ προσκύνημα ἦτανε γυναικεῖο Μοναστήρι. Κι' ἓνας Ἀθηναῖος, πού λεγόντανε Κολοκύθης, φέρεται σὰν ἰδιοκτήτης του τότε. Καὶ τὸ πιθανώτερο εἶναι, ὅπως λέει ὁ σοφὸς Ἀθηναιογράφος Καμπούρογλου, πὼς τόσον οἱ Ἅγιοι Ἀνάργυροι τῆς Πλάκας ὅσον καὶ ἡ Παναγία τῆς Κολοκυθοῦς ἀνήκανε στὸν ἴδιο νοικοκύρη καὶ ἰδιοκτήτη, πού ἀπ' αὐτὸν ὠνοματίσθηκεν ὀλόκληρη ἡ γραφικὴ περιοχή. Ἄλλοι πάλιν λένε, πὼς οἱ ἅγιοι Ἀνάργυροι τοῦ Κολοκύθου δὲν ἔχουνε καμμιά σχέση, μὲ τὸ περίφημο Μετόχι τοῦ Πανάγιου Τάφου, ἀλλὰ ἦτανε στὴν Κάτω Πόλη. Ποῦ νὰ βρῆς ὅμως τὴν ἀλήθεια; Καὶ τὸ πιθανώτερον εἶναι αὐτὸ πού ὑποστηρίζει ὁ Καμπούρογλου: ὅτι δηλαδή οἱ ἅγιοι Ἀνάργυροι τῆς Πλάκας καὶ τοῦ σημερινοῦ Μετοχιοῦ τοῦ Πανάγιου Τάφου ταυτίζονται, μὲ τὸ Μοναστήρι τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου Ἀθηναίου Κολοκύθου.

★

Τὸ Ἐκκλησάκι τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, ὅπως φαίνεται καθαρὰ καὶ ἀπὸ τὴν δομικὴ του διαγραφή καὶ ἀπὸ τὴν σκεπή του, ἦτανε ἀπὸ τὰ παλαικώτερα ἀθηναϊκὰ κτίσματα. Κι' ὁ Καμπούρογλου μάλιστα τὸ θέλει κτίριο τῶν πρώτων Χριστιανικῶν αἰώνων. Καὶ προσθέτει, μὲ τὴν ἰδιότυπην ἐκφραστικότητά του τὰ ἑξῆς: «Θὰ εἶναι ὠραία ἔκπληξις, ἂν κάποιος χάραγμα, σκεπασμένον μὲ σουβᾶν ἢ μὲ λαδομπογιά, μᾶς παρου-

πρεσβείαις τῆς Παναγίας Σου Μητρός, τῶν ἐν ἁγίοις θαυματουργῶν Ἱεραρχῶν καὶ προστατῶν τῶν ναυτιλλομένων Νικολάου, Ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκαίας, καὶ Σπυριδῶνος, Ἐπισκόπου Τριφυλοῦντος τῆς ἐν Κύπρῳ, τοῦ καὶ Πολιοῦχου ἡμῶν, καὶ πάντων τῶν ἁγίων. Ἀμήν».

σιάση καμμιά μέρα κανένα Σαραντάπηχον. Αυτό τουλάχιστον διαισθάνομαι. Καί πλήρης ἡ πρόρρησίς μου, στοιχεῖα ἔχουσα εὐχῆς εἶναι, ὅτι ὁ Ἅγιος Νικόλαος, ὁ Θεολόγος καί οἱ Ἅγιοι Ἀνάργυροι σχετίζονται πρὸς τὰ τρεῖς βασιλικὰς οἰκογενεῖας τοῦ Ραγκαβᾶ, τῆς Θεοφανοῦς καί τῆς Εἰρήνης».

★

Σύμφωνα πρὸς κάποιον Σιγίλλιον τοῦ 1651 κι' ἓνα ἄλλο τοῦ 1677, πού ἐπικυρώνει τὸ προηγούμενο, ὁ παπα - Δημήτρης Κολοκύθης ἀφιέρωσε τὸν οἰκογενειακὸ του ναὸ τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων κι' ὄλην του τὴν περιουσία στοῦ γυναικεῖο Μοναστηρίου πού εἶχεν ἰδρυθῆ σ' αὐτό. Ὑπῆρχαν δὲ τότε στὰς Ἀθήνας ἄρκετὰ γυναικεῖα Μοναστήρια.

Ὅταν ὁμως ξέσπασαν οἱ ἀναταραχὲς ἀπὸ τὴν Τουρκοβενέτικη σύγκρουση, οἱ Ἅγιοι Ἀνάργυροι φαίνεται πὼς ἐγκαλείφθηκαν κι' ἐρειμωθήκανε. Καί περιήλθανε μὲ τὸν καιρὸ, σιτὴν ἰδιοκτησία τοῦ Πανάγιου Τάφου, γιὰ νὰ χρησιμεύσουν σὰν Μετόχι του, στὸν ὁποῖο ἔμεναν ὅλοι οἱ παρεπίδημοι Ἀγιορίτες πατέρες.

Κι' ὅπως λέει ὁ σοφὸς Ἀθηναιογράφος, μεγάλη ἦτανε τότε ἡ ἐπικοινωνία τῶν Ἀθηναίων μὲ τὰ Ἱεροσόλυμα καί οἱ εὐσεβεῖς καί θεοφοβούμενοι Ἀθηναῖοι εἶχανε σὰν ὄνειρό τους, νὰ ταξιδέψουν στὸν Ἅγιο Τάφο καί νὰ γίνουν «Χαλιζῆδες». Καί γι' αὐτὸ τιμοῦσαν ἐξαιρετικὰ τὸ Μετόχι του. Καί οἱ Ἀθηναῖοι πού ἀξιώθηκαν νὰ γίνουν Πατριάρχες στὰ διάφορα Ὁρθόδοξά μας Πατριαρχεῖα, τὸ τιμοῦσαν κι' αὐτοὶ καί τὸ ὑποστήριζαν πολὺ. Κι' ἀπόκησε σιγά-σιγά μεγάλη κτηματικὴ περιουσία κι' ἐγίνεκε προσκύνημα τοῦ τόπου.

★

Μὲ τοὺς Ἅγιους Ἀνάργυρους συνδέεται κι' ἓνα ὠραῖο ἀνέκδοτο, πού τὸ ἀναφέρει ὁ Καμπούρογλου· καί πού τὸ βρῆκε — ὅπως γράφει — σὲ κάποιον «Γαληνόν», τυπωμένον στὰ 1743, καί εἶναι γραμμένον ἀπὸ κάποιον Ἀθηναῖο γιατρὸ Παλαιολόγο.

Στὸ σημείωμά του αὐτὸ ὁ γιατρὸς ἀνιστορᾷ τὸν εὐτυχισμένο του γάμο μὲ τὴν Ὁρσαν Καλογεῖν, κι' ἀναφέρει τὸ ἐξῆς περίεργο γεγονός.

Μιὰν ἡμέραν — λέει — στὰ καλὰ καθούμενα καί χωρὶς κανένα λόγο, τὸν παρακάλεσεν ἡ γυναῖκά του, σὰν πεθάνη, νὰ τὴν θάψῃ στοῦ Βρυσάκι στὸν Ἅγιο Θωμᾶ, πού ἦτανε τὸ κοιμητήρι τῆς οἰκογένειας τῆς μητέρας του, τῶν Λιμπόνων. Κι' ὄχι στοὺς Ἅγιους Ἀνάργυρους, πού ἦτανε τὸ πατρικὸ του. Ὁ Γιατρὸς ξαφνιάστηκε, ἀπὸ τὴν ἀπροσδόκητη αὐτὴ παράκλησή της, καί τῆς εἶπε — Τί ιδέες εἶναι αὐτὲς πού σοῦ περνοῦν ἀπὸ τὸ

κεφάλι σου; Κουνήσου από τὸν τόπο σου... Καὶ νὰ κτυπήσω ξύλο, ἐσύ εἶσαι μιὰ χαρά ...

Κι' ὅμως, σὲ λίγες ἡμέρες ἀρρώστησεν ἡ Ὅρσα ξαφνικὰ κι' ἀπόθανε. Καὶ κατὰ τὴν ἐπιθυμία της τὴν ἐθάψανε στὸν Ἅγιο Θωμᾶ. Κι' ὁ γιατρὸς στὸ σημείωμά του αὐτὸ γράφει λόγια συγκινημένα: «Ὅρσα μου, — λέει — γρήγορα θέλω ἔλθει πρὸς σέ, ἀλλὰ σύ δὲν θέλεις πλέον στραφῆς πρὸς ἐμέ... Ἄν ὅμως ὁ Θεὸς μᾶς συγχωρέσῃ καὶ μᾶς βάλῃ μαζί εἰς ἓνα τόπον, τότε θέλω πάλιν ἰδῆ τὸ πνευματικόν σου πρόσωπον, καὶ σύ τὸ πρόσωπόν μου...» Καὶ παρεμβάλλει καὶ τὸ ὠραιότατο αὐτὸ μοιρολόγι:

Τῆς πίκρας τὸ ἄπιστο νερό, τοῦ Χάρου τὸ ποτάμι
κάτω στὸν Ἄδην ἀναβρῆ, στὸν φλογισμένο τόπο.
Ποτίζει δένδρα ἀνήλιαστα· κατακαυμένους κήπους·
τὰ δάκρυά μου τὰ θλιβερά τὸ συχνοκυματίζουν.
Λέγουν το βρῦση χωρισιάς κι' ἀλησμονιάς πηγάδι·
πίνουν κοράσια κι' ἄγουροι κι' ἀλησμονοῦν τὸν κόσμον·
πίνουν οἱ μάννες οἱ γλυκὲς κι' ἀλησμονοῦν τὰ τέκνα.
Τέτοιο νερὸ ἦπιες, Ὅρσα μου, κι' ἀπολησμόνησές με...

★

Καὶ καταλήγει ὁ σοφὸς κι' ἀλησμόνητος Ἀθηναιογράφος·
«Ὅταν ἡ ψυχὴ σας νοσταλγήσῃ τὴν ἱερότητα τῶν μικρῶν ἡμερῶν σας, ἐπισκεφθῆτε τὴν ἐκκλησίαν αὐτὴν· εἰς ἑορταστικὴν ἰδίως ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ εἶναι ἀναμμένα καὶ τὰ Ἅγιοταφίτικα πολυκάντηλα. Καὶ θὰ νιώσετε κάποιους ἀσυνήθεις παλμούς ἐξαγνισμοῦ εἰς τὰ στήθη σας μέσα».

(Συνεχίζεται)

ΑΝΘΙΜΟΣ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Εἰδοποιοῦνται οἱ εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι, ὅτι ἐκυκλοφόρησεν ὁ πέμπτος κατὰ σειρὰν τόμος τῶν ἐκδόσεων τῆς «Ἐκκλησίας», ὁ «Εὐεργετινὸς» ἢ «Συναγωγὴ ἠθικῶν διδασκαλιῶν» μέρος δεύτερον, καὶ ἀπεστάλη εἰς ὅλας τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις πρὸς δωρεὰν διανομὴν εἰς τοὺς αἰδεσιμ. ἱερεῖς.

Παρακαλοῦνται οἱ αἰδεσιμ. Ἐφημέριοι ὅπως φροντίσουν νὰ τὸν παραλάβουν ἀπὸ τὰ οἰκεία Μητροπολιτικὰ Γραφεῖα. (Ἐκ τοῦ «Ἐφημερίου»)

ΠΛΕΙΟΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΩΤΕΡΟΥ ΦΩΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΕΟΛΑΙΑΝ ΜΑΣ

Δὲν εἶναι τόσο εὐκολο νὰ ὠφεληθῆ κανεὶς ἀπὸ τὸν Θεῖον λόγον, εἴτε ἀκούοντάς εἴτε μελετῶντάς τον. Ναὶ μὲν ἔχει οὗτος τὴ δυναμικότητα του νὰ εἰσδύσῃ καὶ στὰ βάθη τῆς ψυχῆς καὶ νὰ φέρῃ τὸ σωτήριο ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ χρειάζεται δεκτικὴ διάθεσις. Μετὰ τὴ παραβολὴ τοῦ σπορέως ὁ Χριστὸς εἶπεν : «ὁ ἔχων ὄτα ἀκούειν ἀκουέτω», δηλαδὴ ν' ἀκούωμεν μὲ ἐνδιαφέρον καὶ νὰ ἐγκολπούμεθα τὴν ἀλήθειαν. Κατὰ τοὺς λόγους τῆς παραβολῆς (Ματθ. ιγ') ὑπάρχουν 4 εἰδῶν ἀκροαταί, κ' ἀπὸ τὰ 4 αὐτὰ εἶδη μόνον τὸ ἓν εἶδος ὠφελεῖται. Εἶναι πολὺ παραστατικὰ τὰ ὅσα γράφει τις γιὰ τὰ 4 αὐτὰ εἶδη, πού ὑπάρχουν σὲ κάθε κήρυγμα. Αὐτὰ εἶναι: 1) Τὰ σφουγγάρια πού ἀπορροφοῦν τὸ κάθε τι χωρὶς διάκρισι. 2) Οἱ κλεψύδρες, πού ὅπως αὐτὲς στὴν ἀρχαιότητα ἀφίναν νὰ διαρρέῃ τὸ νερό, ἔτσι καὶ αὐτοὶ ἀφίνουν τίς ἀλήθειαι νὰ μπαίνουν ἀπὸ τὸ ἓνα αὐτὶ καὶ νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὸ ἄλλο. 3) Τὰ διυλιστήρια, πού ἀφίνουν ὅ,τι καλὸ νὰ διαφεύγῃ ἀπὸ τὰ ὑλιστήρια καὶ κρατοῦν ὅ,τι ἄχρηστον 4) Τὰ κόσκινα πού κοσκινίζουν τὸ σιτάρι ἀπὸ τὸ ἄχυρο καὶ κρατοῦν τὸ ὠφέλιμο γιὰ νὰ τραφοῦν. Σὲ κάποια κατηγορία ἀπ' αὐτὰς ἦ ἀνήκῃ ὁ ἀκροατής, καὶ γιὰ νὰ καρποφορήσῃ, θέλει εἶπαμε, ψυχικὴ διάθεσι δεκτικὴ, καὶ μάλιστα καρδιὰ καὶ ὄχι μόνον μάτια νὰ διαβάσουν ἢ αὐτιά ν' ἀκούσουν. Καρδιὰ πού ταπεινὰ μὲ πίστι καὶ συστριβὴ δέχεται τὰ θεῖα λόγια.

Εἰς τὴν ψυχικὴν αὐτὴν κατάστασι ἐπεμβαίνει βεβαίως ὁ Κύριος, εἰς τὸν ὅποιον ἀνήκει καὶ τὸ ἄνοιγμα τῆς καρδίας, καθὼς ἀναφέρεται στὶς πράξεις γιὰ τὴ Λυδία «ἧς ὁ Κύριος διήνοιξε τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου» (ἰζ' 14). Ἀλλὰ καὶ στὴ περίπτωσι αὐτὴ ἐνεργεῖ ὁ Θεὸς χωρὶς νὰ βιάζῃ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος πρέπει καὶ αὐτὸς νὰ θελήσῃ νὰ ἀκούσῃ καὶ νὰ δεχθῆ. Τὴν ἀξίαν τῆς ἐνεργείας τῆς θείας χάριτος ἐξαιροῦν καὶ οἱ Πατέρες, ὡς ὁ ἅγιος Ἰσαὰκ Σύρου (Ἐπίσκοπος Νινευῆ), πού γράφει ὅτι «ἡ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν δὲν βρίσκεται μὲ τὴ ἐργασία τοῦ λογικοῦ, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νὰ τὴν γευθῆ μονάχα μὲ τὴ χάρη. Καὶ ὡς πού νὰ καθαρισθῆ ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι σὲ θέσι, μήτε νὰ τὴν ἀκούσῃ, γιατί δὲν μπορεῖ κανένας νὰ τὴν ἀποκτήσῃ μὲ τὸ νὰ τὴν μάθῃ». Σχετικὰ δὲ ἄλλος γιὰ τὴ χάρη αὐτὴ γράφει : «Ψυχὴ μου, ἐξέτασε τὸν ἑαυτὸν σου μὲ τὸ φῶς τοῦ ἔδαφίου (τῆς παραβολῆς τοῦ σπορέως) «ρίζαν οὐκ ἔχουσιν» (Λουκ. η' 13). Δέχθηκες τὸν Λόγον μὲ χαρὰ, αἰσθάνθηκες συγκίνησι, καὶ σοῦ προξένησε ζωηρὴ ἐντύπωσι. Ἐνθυμοῦ ὅμως, ὅτι εἶναι ἄλλο πρᾶγμα τὸ νὰ δεχθῆς τὸν Ἰησοῦ μέσα

στή ψυχή σου... Είμαι ριζωμένος σὲ ειλικρινῆ πιστότητα καὶ ἀγάπη πρὸς τὸν Ἰησοῦν; Ἄν ἡ καρδιά μου δὲν μαλακώνει καὶ δὲν λιπαίνεται διὰ χάριτος, ὁ καλὸς σπóρος μπορεῖ νὰ βλαστήσῃ γιὰ λίγο καιρὸ ἀλλ' εἶναι καταδικασμένος στὸ τέλος νὰ μαραθῆ, γιατί δὲν μπορεῖ ν' ἀνθίσῃ σὲ πετρωμένη καρδιά, χωρὶς συντριβὴ καὶ ἀγιασμό. Ἡ τρομάζω γιὰ μιὰ εὐσέβεια ποὺ φυτρώνει γρήγορα, ἀλλὰ δὲν διαρκεῖ ὅπως ἡ κολοκυθα τοῦ Ἰωῶνᾶ (γ' 6—11). Ἄς λογαριάσω καλὰ τί στοιχίζει νὰ εἶμαι ὀπαδός τοῦ Ἰησοῦ. Πρὸ πάντων ἄς αἰσθάνωμαι τὴν ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Τοῦ Πνεύματος, καὶ τότε θὰ ἔχω μόνιμο καὶ διαρκῆ σπóρο στή ψυχή μου. Ἄν ἡ διάνοιά μου παραμένῃ ἡ ἴδια ὅπως ἦταν ἐκφύσεως, ὁ ἥλιος τῆς δοκιμασίας θὰ κάψῃ τὸν σπóρο, καὶ ἡ σκληρὴ καρδιά τῆς δοκιμασίας θὰ κάψῃ τὸν σπóρο καὶ ἡ σκληρὴ καρδιά μου θὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ ρίξῃ τὸ κάμμα ἀκόμα φοβερώτερα πάνω του, καὶ ἡ θρησκεία μου γρήγορα θὰ πεθάνῃ καὶ ἡ ἀπελπισία μου θὰ εἶναι τρομερῆ. Γι' αὐτό, Οὐράνιε Σπορέα, ἀροτρίωσέ με πρῶτα, ὕστερα ρίξε τὴν ἀλήθεια μέσα μου, καὶ ἄς Σοῦ ἀποδώσω ἄφθονη συγκομιδὴ» (C.H. Spurgeon).

Διάθεσις λοιπὸν ψυχικὴ καὶ καρδιά ἀνοιχτὴ μὲ τὴ θεία χάρι χρειάζεται γιὰ τὴ βλάστησι καὶ καρποφορία τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Ἐφιστάται ὅμως ἰδιαιτέρως ἡ προσοχὴ ὡς πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ σπóρου, νὰ εἶναι αὐτὸς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. Μπορεῖ ὁ λόγος ὁ προφορικὸς ἢ ὁ γραπτὸς νὰ μὴ στερῆται λογοτεχνικῆς ἀξίας καὶ νὰ δημιουργῆται ἐξ αὐτοῦ μιὰ συγκίνηση μὲ τὴν ἐπενέργεια τοῦ κηρύγματος ἢ τοῦ ἀναγνώσματος, δὲν διαφέρει ὅμως ἡ συγκίνησις αὐτὴ ἀπὸ ἕνα πυροτέγνημα, χωρὶς νὰ ἔχωμεν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς οἰκοδομῆς τῆς ψυχῆς μὲ τὴν ειλικρινῆ ἀπόφασιν ἐπιστροφῆς καὶ σωτηρίας ψυχῶν. Τὸ σωτήριον αὐτὸ γεγονός, ἐκτὸς τῆς ἀοράτως καὶ μυστηριακῶς ἐπενεργούσης θείας χάριτος, προϋποθέτει τὸ δυναμικὸν στοιχεῖον τοῦ Θεοπνεύστου λόγου τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ζωντανὸς καὶ δραστηκὸς καὶ κοπτερώτερος ἀπὸ κάθε δίκωπον μάχαιραν καὶ εἰσχωρεῖ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἀδιασπάστως ἐνωμένα βᾶθη τοῦ ἀνθρώπου... Καὶ εἰς τὴν ἀνεπίδεκτον ψυχὴν προκαλεῖ πληγὰς καὶ τύψεις... » (Ἐβρ. δ' 12—13). Πρὸς τοῦτο πρέπει ὁ διδάσκων νὰ ἔχῃ τὸ πνευματικὸν προσόν, τὸ ὁποῖον συνιστᾷ ὁ θ. Παῦλος («Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως...») (Κολ. γ' 16). Εἶναι ἡ «ὕγιαίνουσα διδασκαλία» τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἡ ὁποία ἐγγυᾶται τὴν «ἀναγέννησιν» (Α' Πέτρ. α' 23). Τὸν «ἀγιασμόν» (Ἰω. ιζ' 17) καὶ τὴν «αὔξησιν καὶ σωτηρίαν» (Ρωμ. α' 16). Ἐντεῦθεν καὶ οἱ Ἁγιοὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας ἦσαν μελετηταὶ τῶν Γραφῶν καὶ ἐκ τῆς ἀκενώτου αὐτῆς θείας πηγῆς μετέδιδον τὸ «ὔδωρ τὸ ζῶν» μὲ τὰ θριαμβευτικὰ ἀποτελέσματα τῆς πλουσίας πνευματικῆς καρποφορίας. Καὶ αὐτὸς, ἂν κερδίζωνται ψυχαὶ διὰ τὸν Χριστόν, εἶναι καὶ ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τοῦ

κηρύγματος, ό όποϊος είναι και ένας τρόπος που μπορεί επίσης να εξακριβωθῆ ἄν πράγματι και ό κηρύττων είναι πνευματοφόρος και τó διδασκόμενον είναι ό Λόγος του Θεοῦ.

Ἄς είναι εὐλογημένον τó ἔνομα του Κυρίου που μάς ἀξίωσε να μπορούμε να ἐμφανίζουμε διά τῆς στήλης αὐτῆς μίαν, ἔστω και ἀμυδρᾶν, εἰκόνα τῶν θιαμβευτικῶν ἀποτελεσμάτων του τοῦ θεοῦ λόγου. Εἶναι ἐκεῖνοι ἀπό τούς κρατούμενους, οἱ όποῖοι θελήσαν και πῆραν τήν θέσιν τῆς Μαρίας (παρά τούς πόδας του Ἰησοῦ), για να χορτασθοῦν με τήν πνευματικήν τροφήν τῆς Γραφῆς και να εὐλογηθοῦν και ἀγιασθοῦν με τήν μετ' ἐπιτηρώσεως και βαθυτέρας συναισθήσεως συμμετοχήν των εἰς τήν θείαν Λατρείαν και τήν Μυστηριακήν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξ αὐτῶν ἐδῶ προβάλλονται και ἔτεροι δύο, ἀπό τούς θανατοποινίτας, θύματα τῆς ἀμορφωσιᾶς και του κακοῦ περιβάλλοντος και που ζήσανε τίς δραματικές συνθήκες ζωῆς τῆς κατοικίῃς καταστάσεως. Παρά τó βεβαρυμένον των παρελθόν, ἐξ οὔ και ἡ ἐπιβληθεῖσα ἐσχάτη τῶν ποινῶν, ἐπειραματίσθησαν τήν νέαν ἐν Χριστῶ ζωὴν και «εἰσῆλθον εἰς τήν αἰώνιαν ἀνάπαυσιν» (Ἐβρ. δ. 1). Ἐάν τυχόν ὑπάρχουν ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν τῶν ἐδῶ (ἀπό του 1962) δημοσιευομένων μαρτυριῶν αὐστηροὶ ἐπικριταί, οἱ όποῖοι θά ἤθελαν ἀμφισβητήσει τήν εἰλικρίνειαν τῶν μαρτυρούντων, ἢ οἰανδῆποτε ἄλλην ἐξήγησιν ἤθελον δώσει, ἀπό ἐκίνην τήν όποιαν και ἡμεῖς δομεν διά τῶνδὲ εἰσηγήσεών μας, διαφωτιστικῶν, κατ' ἐμέ, τῆς ἀληθοῦς πραγματικότητος, πρὸς τούς τοιοῦτους ὑπενθυμίζομεν τούς θεῖους λόγους «...ἄς φοβηθῶμεν, μήπως φανῆ κανεὶς ἀπό σᾶς ὅτι καθυστέρησε και ὡς ἐκ τούτου μείνη ἐξῶ και ἀποκλεισθῆ». Πρέπει δὲ να ἔχωμεν τὸν φόβον αὐτόν, διότι και ἡμεῖς ἔχομεν λάβει τήν χαροποιὸν ὑπόσχεσιν τῆς καταπαύσεως.... «...Διότι θά ἔμβωμεν εἰς τήν ἀληθινὴν κατάπαυσιν ὅσοι ἐπιστεῦσαμεν...» (Ἐβρ. δ' 1—3). Ἀντὶ ἐπικρίσεων και κατακραυγῆς κατ' ἐκεῖνων, οἱ όποῖοι βαρύτατα ἔπταισαν, ἢ πρὸς τούς τοιοῦτους ἀγάπη μας εἶναι ἐκείνη, εἰς τήν όποιαν θά εὐρη και τήν πραγμάτωσιν του ὁ σκοπὸς κάθε ποινικῆς καταδίκης, ὁ όποῖος εἶναι ἡ διάρθρωσις του ἐγκληματίου. Και εἰς τήν περίπτωσιν ἀκόμη τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἡ λῆψις του ἐπιεικεστέρου μέτρου, ἀντὶ τῆς ἐκτελέσεως, ἔρχεται να συμβάλῃ εἰς τήν ἐπίτευξιν του σωφρονιστικοῦ σκοποῦ τῆς ποινῆς, ἀφοῦ, ὡς ὀρθῶς γράφεται «δὲν ἡμπορεῖτε να διορθώσετε κάποιον και να τὸν ἐπαναφέρητε εἰς τήν εὐθεῖαν ὁδόν, φονεύοντες αὐτόν». (Ν. Λέοπολντ, σπουδαστῆς που ἐπέραςε 33,5 χρόνια στῆ φυλακῆ για φόνο—Καθημερινῆ 1/4/65). Στὴν Ἀγγλία ὁ οὐγγρικῆς καταγωγῆς Ἀρθροῦρος Κέστλερ, δίδει σειρά διαλέξεων για τήν κατάργησι τῆς θανατικῆς ποινῆς. Αἱ διαλέξεις αὐταὶ ἀρχίζουν και τελειώνουν με τὰ ἐξῆς λόγια «Μία ζωὴ δὲν ἀξίζει τίποτε, ἀλλὰ και τίποτα δὲν

ἀξίζει ὅσο μιὰ ζωὴ» (Χρ/κὲς Πεννιές). Τέλος ὁ Τερτυλλιανός, διερμηνεύων τὸ χριστιανικὸν πνεῦμα ὑπὲρ τῶν κακούργων γράφει: «Εἶναι προτιμότερον νὰ ὠθήσωμεν τὸ αἷμά εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ κακούργου διὰ τῆς ἐντροπῆς, παρὰ νὰ τὸ χύσωμεν· θεωρεῖτε τὸν κακοποιὸν οὐχὶ ὡς ἐχθρόν, ἀλλὰ προσπαθεῖτε νὰ τὸν βελτιώσητε ὡς ἀδελφόν». Μήπως καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀπέθανεν ὁ Χριστός;

Καὶ τώρα ἄς δοῦμε τί μᾶς γράφουν δύο θανατοποινῖται μεταξὺ τῶν ἄλλων: Μᾶς συγκινοῦν ἰδιαίτερος τὰ λόγια των. Ὁ ἓνας ἐξ αὐτῶν «στὸν ἔσχατον κίνδυνον ποῦ εὐρέθη, ὅταν ἀντελήφθη ὅτι τερματίζεται ἡ ζωὴ του, ἀμέσως ἐσκέφθη τὸν Θεόν». Ἄλλὰ καὶ κἄτι ἄλλο ποῦ εἶναι χαρακτηριστικὸ τῆς βαθείας του συντριβῆς. Σκέπτεται τοὺς ἄλλους ἔξω, ὑπονοῶν τοὺς ὁμοιδεάτας συντρόφους του, ποῦ βαδίζουν τὸ δρόμο τῆς ἀμαρτίας καὶ ἐδημιούργησαν θύματα. «Θὰ αἰσθανθοῦν τὴν πλάνην των καὶ θὰ ζητήσουν τὴν θείαν συγγνώμην;» Καὶ οἱ δύο ὁμολογοῦν ὅτι μὲ τὸ νὰ ἐγγραφοῦν καὶ νὰ φοιτήσουν ὡς μαθηταὶ στὸν Χριστιανικὸν ὄμιλον τῶν Ἁγίων Γραφῶν ἐφωτίσθησαν καὶ ἐσώθησαν, γιὰ νὰ αἰσθανθοῦν καὶ «τὴν κατάνυξιν τῆς προσευχῆς καὶ τῆς θείας λειτουργίας». Ἡ μαρτυρία αὐτὴ γιὰ τοὺς ὁμίλους μοῦ θύμησε τὰ ὅσα διάβασα σὲ ἓνα θρησκευτικὸν περιοδικὸν καὶ τὰ μεταφέρω ἐδῶ ὡς ἀξιοπρόσεκτα. «Ἡ Ὀρθοδοξία δὲν κινδυνεύει ἀπὸ τὴ γνῶσι, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἄγνοια τῶν Γραφῶν. Ἄν στὸ «παγκάρι» τῶν ἱερῶν ναῶν ὑπῆρχε καὶ τὸ Εὐαγγέλιον στὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ—ἄς ἔκανε μιὰ πιστὴ μετάφραση ἢ Ἐκκλησίᾳ μας—καὶ οἱ ἱερεῖς τὸ συνιστοῦσαν θερμὰ στὸ ἐκκλησιασμά τους. Ἄν καθιερώνετο σ' ὅλους τοὺς ναοὺς ὡρα μελέτης Ἁγ. Γραφῆς καὶ νὰ παρεκινεῖτο νὰ προσέρχεται κάθε πιστὸς μὲ τὴ Γραφὴ του γιὰ νὰ παρακολουθήσῃ Ἁγιογραφικὰ μαθήματα τότε ἀσφαλῶς οὔτε ἑτερόδοξοι οὔτε Ἰεχωβῖται θὰ κατῴρθωναν ν' ἀποσπάσουν ἔστω καὶ ἓναν Ὀρθόδοξον πιστὸ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν μας. Γιατὶ δὲν εἶναι ὁ φανατισμὸς καὶ ἡ τρομοκρατία ποῦ θὰ συγγκρατήσουν, ἀλλὰ ἡ φωτισμένη πίστι. Καὶ τὰ παιδιὰ μας δὲν θὰ ἄφηναν τὸ Κατηχητικὸν καὶ γενικώτερα τὴν πίστι τοὺς ἀπὸ τίς πρῶτες γυμνασιακὰς τάξεις, ἂν τὸ Κατηχητικὸν ἔδινε στὸ χέρι τοῦ παιδιοῦ τὴ Καινὴ Διαθήκη στὴ γλῶσσά του καὶ ἐθεμελιῶνε ἐπάνω σ' αὐτὴν τὸ ἔργο του. Ἀπὸ βρεφικὴ ἡλικία γνωρίζεις τὰ ἱερὰ Γράμματα» (Β. Τιμ. γ' 15—17).

Ἔπονται αἱ μαρτυρίαι.

(Συνεχίζεται)

Ἄρχμ. ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειώσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΗΘΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ
ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΑΙΓΙΝΗΣ
“ΓΝΩΡΙΣΕ ΤΟΝ ΕΑΥΤΟ ΣΟΥ,”

Εικόνα τοῦ κακοῦ ἀνθρώπου

Ὁ κακὸς εἶναι μωρὸς κι' ἀνόητος· γιατί ἡ κακία εἶναι μωρία κι' ἀνοησία, πού γεννιέται σέ μυαλά σκοτεινά κι' ἀφώτιστα.

Ὁ κακὸς τὸν πρῶτον ἀπ' ὅλους πού βλάπτει εἶναι ὁ ἑαυτὸς του· γιατί τὰ κακὰ πού κάνει, τὴν εἰδική του κυρίως εὐτυχίαν ὑπονομεύουν καὶ ξεθεμελιώνουν. Ὁ κακὸς εἶναι ἀνέμυαλος· γιατί παρατώντας τὸν Θεὸ ἀκολουθεῖ τὸν Σατανᾶ κι' ἐξομοιώνεται μαζί του καὶ γίνεται συνεργὸς του καὶ ὑπηρετῆς του, γιὰ ν' ἀνατρέπη καὶ ν' ἀναποδογυρίζη τὸ καλὸ καὶ τ' ἀγαθόν. Ὁ κακὸς ἀποζητᾷ τὴν εὐχαρίστησή του στὴν κακία καὶ τὸν βρίσκουνε συμφορὲς καὶ δυστυχίες. Λαχταροῦσε τὴν εὐτυχία καὶ βρῆκε τὴν δυστυχία. Ζητοῦσε καὶ κυνηγοῦσε τὴν εὐδαιμονία, καὶ συνάντησε τὴν μεγαλύτερη κακομοιριά.

Ὁ κακὸς ἀνθρώπος ἔχει ἀποδιώξει τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν καρδιά του καὶ μισεῖ τὸν νόμο του. Καὶ τὸ κάνει τὸ κακό, γιατί ἡ πωρωμένη του καρδιά βρίσκει, γιὰ μιὰ στιγμή, εὐχαρίστηση σ' αὐτό. Καὶ τὸ νὰ μελετᾷ καὶ νὰ κάνη τὸ κακὸ εἶναι ἡ μεγαλύτερή του ἀπόλαυση κι' εὐχαρίστηση. Δυστυχισμένη ὅμως ἀπόλαυση, καὶ συμφοριασμένη χαρά! Εὐχαρίστηση, πού-ναι γεμάτη ἀπὸ φόβο· κι' ἀπόλαυση πού τοῦ φέρνει τρομάρες κι' ἀναταραχή. Ὁ νοῦς του καὶ ἡ καρδιά του ὑποφέρουνε πάντα τους. Τὸ μυαλὸ βασανίζεται κι' ἀγκομαχᾷ, πὼς θὰ βρῆ τρόπο καὶ κάποια μηχανὴ τελειότερη, γιὰ νὰ πετύχη, μὲ περισσότερη ἀσφάλεια τὸ κακὸ πού λαχταρᾷ. Καὶ ἡ καρδιά του εἶναι ἀναστατωμένη πάντα, σὰν τὴν τρικυμισμένη θάλασσα ἀπὸ τὶς πολλὲς τῆς κακίης, πού σὰν ἄνεμοι πού φυσοῦν δυνατά, τὴν ἀναταράζουν καὶ τὴν κάνουν νὰ βράζη. Κι' ὅτι καὶ νὰ κάνη, εἶναι σφραγισμένο ἀπὸ τὴν ἀγωνία καὶ τὴν ἀδημονία καὶ τὴν τρομάρα. Τὸ γλυκὸ φῶς τῆς ἡμέρας τὸν ἐνοχλεῖ. Κι' ὁ κακὸς, ὅπως τὰ θηρία, ἀποφεύγει τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ βρίσκει καταφυγὴ κι' ἀσφάλεια στὶς σκοτεινὲς σπηλιές, στοὺς ὑπόγειους κρυψῶνες καὶ στ' ἀνήλια κρησφύγετα, κάτω ἀπὸ τὴν προστασία τοῦ πηχτοῦ σκοταδιοῦ τῆς νύχτας.

Ὁ κακὸς εἶναι ἕνας ἐργάτης τῆς κακίας, πού δουλεύει γι' αὐτὴν ἀκούραστα καὶ ἡμέρα καὶ νύχτα, γιὰ νὰ τὸν ἀνταμείψη μὲ τὴν αἰώνια κόλαση. Ὁ κακὸς εἶναι ἀνέμυαλος γιατί ἀπορρίχτει τὸν καλὸ τοῦ Κυρίου μας ζυγὸ καὶ τ' ἀλαφρὸ του φορτίο,

για να σηκώνη στους ώμους του τὸν βαρύτατο ζυγὸ καὶ τὸ φορτίο τοῦ Διαβόλου. Ἀρνήθηκε τὸν φιλόνηρωπο Θεὸ καὶ ὑποτάχθηκε στὸν ἀρχέκακο Σατανᾶ, ποὺ στάθηκε φονηᾶς καὶ τύραννος καὶ φοβερὸς ἐχθρὸς στὸν ἄνηρωπο. Ὁ κακὸς εἶναι ἄκριτος· γιατί ἔχει τὴν ιδέα, πὼς ξεγελᾷ τὸν Θεὸ καὶ πὼς θ' ἀποφύγη τὴν θεία δίκη ποὺ τὸν περιμένει. Τὸ μάτι ὅμως τῆς θείας δικαιοσύνης τὸν παρακολουθεῖ παντοῦ καὶ κάθε πράξη βαραίνει ἐπάνω στὴν πλάστιγγά της, ποὺ τὸν περιμένει, γιὰ νὰ ζυγίσῃ τὰ ἔργα του, κι' αὐτὸν τὸν ἴδιο, γιὰ νὰ τὸν πληρώσῃ ὅπως τοῦ ἀξίζει. Ὁ κακὸς εἶναι ἀστόχαστος, γιατί τραβᾷ ἐπάνω του τὴν ὀργή τοῦ Θεοῦ, ποὺ τοῦ ἐτοιμάζει τὸν Ἄδη καὶ τὴν Κόλαση σὰν αἰώνια κατοικία του. Εἶναι ἄφρονas· γιατί γιὰ ἓνα κίβδηλο νόμισμα, ἀποξενώθηκε ἀπὸ τὸν Θησαυρό του· καὶ γιὰ ψεύτικες, μάταιες καὶ πρόσκαιρες χαρὲς ἔδωξε τὴν γαλήνη τῆς καρδιάς του καὶ τὴν ἀταραξία τοῦ νοῦ του· γιατί ἀκόμη ἀγάπησε τὴν κακία, ποὺ τὸν ἐμέθυσε μὲ τὸ κρασί της καὶ τὸν ὑποδούλωσε. Εἶναι μωρὸς, γιατί τῆς παραδόθηκε· κι' αὐτὴ τὸν ἐτύφλωσε, γιὰ νὰ μὴν βλέπῃ. Καὶ τὸν ἐκούφανε, γιὰ νὰ μὴν ἀκούῃ γιὰ νὰ μὴν ἰδῇ τὴν εἰκόνα τοῦ καλοῦ καὶ τὴν ἀγαπήσῃ καὶ διὰ νὰ μὴν ἀκούσῃ τὴν φωνὴ τοῦ Θεοῦ, ποὺ τὸν προσκαλῆ νὰ πισωστρατίσῃ καὶ νὰ σωθῆ.

Δυστυχισμένος ἄνηρωπος! Ἡ κακία του τὸν ὀδηγεῖ στὸν βυθὸ τοῦ Ἄδη· καὶ σὰν καταιγίδα θὰ τὸν λιανίσῃ καὶ θὰ τὸν λιχνήσῃ. Τὰ πόδια του ἔχουνε φτερά γιὰ τὴν καταστροφή του· καὶ τὸ στόμα του ἔχουνε φτερά γιὰ τὴν καταστροφή του· καὶ τὸ στόμα του ξερνᾷ βλαστήμιες. Ἡ καρδιά του στοχάζεται τὴν ἀσέβεια καὶ τὸ μυαλό του κλώθει τὸ κακό· τὰ χέρια του εἶναι σὰν ἀρπάγια· καὶ τὰ μάτια του εἶναι βάσκανα γιὰ καθετὶ καλό, ποὺ θέλει νὰ τὸ ἀφανίσῃ. Σκάβει γιὰ τὸν ἑαυτὸ του λάκκον ἀπὸ συμφορὲς καὶ στὰ χεῖλη του θησαυρίζει τίς φωτιὲς τῆς Κόλασης. Τὸν δρόμο του τὸν κάνει δύσκολο καὶ τὸν ἀφανίζει ἢ ἀνεμυαλιά του καὶ ἡ καρδιά του τὰ βάζει μὲ τὸν Θεὸ.

Δυστυχισμένος καὶ κακομοιριασμένος εἶναι στ' ἀλήθεια ὁ κακὸς ἄνηρωπος.

Περὶ θυμοῦ

Ὁ θυμὸς εἶναι τὸ κοχλάκισμα μιᾶς καρδιάς ποὺ πυρώνεται καὶ βράζει. Ὁ θυμὸς, ὅταν κυβερνιέται καὶ τιμονεύεται ἀπὸ τὴν λογική, ὅπως πρέπει κι' ὅταν πρέπει, γεννᾷ τὴν ὑπομονὴ καὶ τὴν ἐγκράτεια. Καὶ οἱ φρόνιμοι ἄνηρωποι, θυμώνουν κατὰ τῆς κακίας, κατὰ τῆς ἀδικίας, κι' ἐναντίον κάθε ψευτιᾶς καὶ ἀπάτης καὶ δολιότητος, κι' ἐναντίον αὐτῶν ποὺ τὰ κάνουν. Ὁ θυμὸς τῶν ἐνάρετων ἀνηρώπων ἐκδηλώνεται κι' ἀντιστέκεται πρὸς τὴν

ἀμαρτία, γιὰ νὰ μὴ μπορέσῃ νὰ ἐπιτεθῆ, κρυφὰ καὶ χωστὰ, ἐναντίον τῆς ψυχῆς καὶ τὴν κατακυριεύσῃ.

Ὁ φρόνιμος κ' ἀληθινὰ σοφὸς ἄνθρωπος δὲν φανερώνει ποτὲ τὸ θυμὸ του ὀλοκληρωτικά, οὔτε καὶ τὸν ἀφήνει ἀχαλίνωτο σὰν ἐκδηλωθῆ, ἀλλὰ ἕνα μέρος του τὸ κρύβει βαθειὰ μέσα του, καὶ τ' ἄλλο ποῦ φανερώνεται, τὸ κυβερνᾷ μὲ στοχασμὸ καὶ μὲ φρόνηση. Ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος δὲν κάνει τίποτα ἐπάνω στὴν ἐξαψὴ τοῦ θυμοῦ του, κ' οὔτε τὸν ἀφήνει νὰ ξεσπάσῃ σὰν ἀσυγκράτητη ὀργή. Ἀλλὰ νομίζει σὰν ἀπαράδεκτο καὶ σὰν αἰσχρὸ, τὸ νὰ κυριεύεται ἡ ψυχὴ του ἀπὸ τὸ θυμὸ, καὶ σὰν νᾶναι σκλάβος του νὰ σέρνεται καὶ νὰ τραβιέται, ὅπου ὀρίζει αὐτός. Ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος, ὅταν θυμώσῃ, ἢ σωπαίνει ἢ μιλᾷ μὲ ἡρεμία, μήπως οἱ φωνῆς καὶ οἱ κραυγῆς ἐξάψουν τὴν καρδιά του καὶ ξεσπάσῃ, σὰν φωτιά, ὁ θυμὸς του· γιὰτί ὅπως κ' ἡ φωτιά γεννιέται ἀπὸ τὰ ξερόξυλα, ἔτσι κ' ὁ θυμὸς ἀπὸ τὶς κραυγῆς. Ὅταν θυμώσῃ λοιπὸν κάθεται φρόνιμα καὶ σωπαίνει, γιὰ νὰ ἡρεμήσῃ ἡ καρδιά του καὶ γιὰ νὰ μὴν τὸν κυριέψῃ ὁ θυμὸς, καὶ γιὰ νὰ εἶναι κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του.

Ὁ θυμὸς, ὅταν ξεσπάσῃ, σὰν ὀργή, πιέζει τὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, συνταράζει τὴν ψυχὴ του, κλείνει τὰ μάτια του, βουλώνει τ' αὐτιά του, καὶ τὸν σέρνει αἰχμάλωτο καὶ δεμένο, ὅπου θέλει, αὐτὸν ποῦ θὰ τὸν κυριέψῃ. Κι' αὐτοὶ ποῦ εἶναι ἀσυγκράτητοι σέρνονται στὸ βάραθρο τῆς καταστροφῆς. Ὁ Ἀριστοτέλης λέει γιὰ τὸν θυμὸ πὼς «Ὁ θυμὸς εἶναι πάθος φοβερὸ καὶ θηριώδικο στὴ φύση του, καὶ συχνοεπανάληπτο, καὶ σκληρὸ καὶ βίαιο στὴν ἐκδήλωσή του, καὶ προκαλεῖ φόνους, καὶ σέρνει μαζί του συμφορῆς, καὶ προκαλεῖ βλάβες κ' ἀτιμίες καὶ καταστροφῆς περιουσιῶν, κ' ὀδηγεῖ γενικὰ σὲ ζημιές».

Ὁ θυμὸς, ὅπως τὰ σκυλλιά, γεννᾷ κ' αὐτὸς τυφλὰ ἐγκλήματα. Καὶ εἶναι δυνατὸς σὰν φωτιά καὶ κατατρῶει ὅπως αὐτή, τὰ πάντα γιὰτί καὶ τὸ σῶμα τῶν ἀνθρώπων βλάφτει, καὶ τὴν ψυχὴ τους διαφθείρει, καὶ τὸν κάνει σιχαμερὸ κ' ἀποκρουστικὸ στὴν ὄψη του. Κι' ὅσα κάνουν οἱ ἄνθρωποι κυριαρχημένοι ἀπὸ τὸν θυμὸ, εἶναι ὅλα στραβὰ κ' ἀνόητα κ' ὅλως διόλου λαθεμένα· γιὰτί ὁ θυμωμένος δὲν μπορεῖ νὰ λογικευθῆ κ' ὅ,τι κάνει εἶναι χωρὶς λογισμό, εἶναι διεστραμμένο κ' ἄτεχνο.

Ὁ Χρυσόστομος λέει γιὰ τὸν θυμὸ πὼς «Τὸ πύρωμα τοῦ θυμοῦ εἶναι κάτι σὰν ἡδονή, καὶ τυραννᾷ τὴν ψυχὴ μας φοβερώτερα ἀπὸ τὴν ἡδονή, γιὰτί τὴν συνταράζει καὶ τὴν ἀναστατώνει καὶ τὴν κάνει ὄλην ἄνω-κάτω. Κι' εὐκόλα τὴν παρασέρνει σ' ἀποκοτιές, καὶ σ' ἐχθρῆς ἀταίριαστες καὶ σὲ παράλογο μῖσος, καὶ τὴν κάνει νὰ σκουντάῃ πάντα, καὶ χωρὶς αἰτία καὶ λόγο, ἐδῶ κ' ἐκεῖ καὶ τὴν ἐξαναγκάζει καὶ νὰ λῆθ καὶ νὰ κἀνῃ

ὄλα τὰ τέτοια καὶ τὰ παρόμοια κακά. Γιατὶ ἀπὸ τὴν μεγάλη ὀρμὴ τοῦ πάθους ἢ ψυχῆ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου παρασέρνεται καὶ δὲν μπορεῖ νὰ σταθῆ πουθενὰ καὶ νὰ βρῆ δύναμη ν' ἀντισταθῆ σὲ τόσῃ ὀρμῇ. Καταραμένος εἶναι ὁ θυμὸς. Γιατὶ ὅπου ξεσπᾷ δὲν μπορεῖ νὰ βγῆ ἀπὸ ἐκεῖ κανένα καλό. Κι' ὁ Μένανδρος εἶπε: «Ζήσεις βίον κράτιστον, ἂν θυμὸν κρατεῖς». Θὰ ζήσης ὠραιότατα, ἂν συγκρατῆς τὸν θυμό σου.

Εἰκόνα τοῦ εὐκολοθύμωτου κι' ὀργισμένου ἀνθρώπου

Φοβερὴ εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ θυμώδικου κι' εὐκολοθύμωτου καὶ μυγάκιχτου ἀνθρώπου. Ἐπάνω τῆς εἶναι ζωγραφισμένη ἡ ἀγριότητα ἀπὸ τὰ πάθη ποὺ τυραννοῦσε τὴν τρισάθλια του ψυχῆ. Ἡ ὄψη του εἶναι ἄγρια, ἀποτρόπαιη, καὶ προκαλεῖ τὴν φρίκη. Ἡ μέθη τῆς ἐξαγριωμένης του ψυχῆς φανερῶνεται σὰν τρέλλα ἐπάνω στὸ πρόσωπό του. Τὸ πρόσωπό του εἶναι κίτρινο, τὰ μάτια του θολὰ, τὸ βλέμμα του ἄγριο, οἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς του ὀρθές, τὸ στόμα του ἀφρίζει, τὰ χεῖλη του τρέμουνε, δὲν εἶναι κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του, δὲν ξέρει τί κάνει οὔτε καὶ ποιὸς εἶναι μπροστά του, καὶ σὰν νᾶναι νυχτομάχος ἀρπάζει ὅτι βρεῖ ἔμπρὸς του, σκουντάβει παντοῦ, μιλεῖ ἀσυναίσθητα χωρὶς νὰ σταματᾷ, εἶναι ἀσυγκράτητος, καὶ βρίζει, κτυπᾷ, ὀρκίζεται, φωνάζει καὶ πάει νὰ σκάσει ἀπὸ τὸ κακό του.

Ὁ εὐκολόργιστος ἀνθρώπος κάνει τὸ καθετὶ ἀλόγιαστα, μετᾷ χωρὶς κρασί, κι' ὁ θυμὸς κάνει τὴν ψυχῆ του ξέφρενη, σὰν τὸ κρασί. Καὶ γίνεται σὰν τὰ θηρία ἐπειδὴ ὁ θυμὸς τοῦ σταματᾷ τὸ λογικὸ του καὶ τὸν κάνει νὰ βγαῖνῃ ἔξω ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, κι' ἀπὸ τὸ στόμα του ξεπετιοῦνται βρισιὲς καὶ βλαστήμιες. Θεριὸ σκληρὸ κι' ἀνήμερο εἶναι αὐτὸς ποὺ θυμῶνει βαρεῖα καὶ ποὺ τυραγιέται ἀπὸ ἀχαλίνωτο θυμό.

Καμμιά θάλασσα ποὺ ἀνεμοδέρνει δὲν ξεσπᾷ μὲ τέτοια ἀφρισμένη μανία ἐπάνω στοὺς βράχους, ὅπως ξεσπᾷ ὁ θυμὸς τοῦ ὀξύχολου. Ὁ θυμώδικος ἀνθρώπος γίνεται ἀμείλικτος κι' ἀδιάλλακτος κι' ἀνόητος· βράζει μέσα στὴν καρδιά του ὁ θυμὸς καὶ ἡ ὀργὴ του δυναμώνει τὴν φλόγα του καὶ τὸν κάνει φιλόνεικο κι' ἀμαρτωλό.

Αὐτὸς ποὺ θυμῶνει καὶ ποὺ ὀργίζεται εἶναι θλιμμένος πάντα του καὶ στενοχωρημένος, καὶ ἠθικὸ συντρίμμα. Ἡ μελαγχολία τὸν κυριεύει, καὶ μαῦρο σύννεφα σωριάζονται στὴν ψυχῆ του. Αὐτὸς ποὺ θυμῶνει καὶ ποὺ ἀρπάζεται εὐκόλα συντρίβεται κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῶν παθῶν ποὺ τὸν ἐκυριεύσαν. Γιατὶ ἡ ὀργὴ εἶναι Σατανᾶς αὐτόθελος, μανία αὐθαίρετη, κι' ἀνεμυαλιά.

ΤΟ ΤΡΙΩΔΙΟΝ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΨΥΧΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΟΛΓΟΘΑ

Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Ἀπόκρια

Κατῶφλι τῆς εἰσόδου μας σὲ μιὰ ἄλλη περίοδο. Αὐτὸ ἀποτελεῖ ἡ περίοδος τοῦ Τριωδίου, πού διανύουμε ἀπὸ ὀλίγων ἡμερῶν. Ἡ περίοδος αὐτὴ μᾶς προσφέρει τὴν εὐκαιρία τῶν φευγαλέων γηίνων ἀπολαύσεων, γιὰ νὰ προετοιμάσῃ στὴν πορεία τοῦ προσκυνήματος τῆς μεγαλύτερης σελίδος τῆς χριστιανικῆς ἱστορίας καὶ ζωῆς. Συμπίπτουσα ἡ περίοδος αὐτὴ τοῦ Τριωδίου συνήθως, ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων, ὅπως εἶναι ἡ ἐφετεινὴ, μὲ τὴν διασταύρωση δύο καιρικῶν ἐποχῶν, τοῦ τέλους τοῦ χειμῶνα καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀνοιξέως, δημιουργεῖ γύρω μας ἕνα κόσμον ἀπὸ ποικίλα αἰσθήματα, πού ἀγκαλιάζουν τὴν ψυχὴ μας καὶ μᾶς φέρνουν κοντύτερα πρὸς τὴν πραγματικὴ ὠραιότητα ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ βαθὺ περιεχόμενο τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Αἰσθανόμεθα γύρω μας τὸ βίωμα τῆς θρησκείας ὡς μία συγκλονιστικὴ ἀφύπνισι ζωῆς. Οἱ ὀλόλευκες καὶ ὠραῖες νυφοῦλες ἀμυγδαλιές, πού θὰ ἀνθίσουν σὲ λίγες μέρες, προσφέρουν τὴν ἐντύπωση μιᾶς παρθενικῆς ἀγνότητος. Καὶ δημιουργοῦν τὴν ἀτμόσφαιρα, κάτω ἀπὸ τὴν ὁποία ἡ ψυχὴ μας, δοκιμάζει ἀσύλληπτην ἀνάτασι. Οἱ εὐαγγελικὲς μορφὲς πού περνοῦν ἐξ ἄλλου ἔστω καὶ βιαστικὰ ἀπὸ τὴν σκέψι μας, ὅπως οἱ μορφὲς τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου, τοῦ Ἀσώτου καὶ ἡ συγκλονιστικὴ ἀναπαράστασις τῆς θείας Κρίσεως, μᾶς κρατοῦν καθηλωμένους σὲ μιὰ ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ μας πορεία πρὸς τὸν Γολγοθᾶ, ὅπου τὸ θεῖον δρᾶμα ὡς τέρμα χριστιανικόν. Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ, ὡς πρῶτος σταθμὸς τῆς πορείας αὐτῆς τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς μας, εἶναι ἡ καμπὴ τῆς ζωῆς μας, πού θὰ σταματήσουμε ἀθέλητα γιὰ μιὰ προετοιμασία μας ἀλλὰ καὶ μιὰν ἀνανέωση τοῦ βαθύτερου κόσμου μας, λυτρωμένου ἀπὸ τὶς μικρότητες τῆς πρόσκαιρης γηίνης ζωῆς. Σ' αὐτὸ τὸ σταμάτημά μας ξεφυλλίζουμε βιαστικὰ τὸ βιβλίον τοῦ βίου μας καὶ ἀναμετροῦμε συνήθως τὶς πράξεις μας. Καὶ ἡ ἀναμέτρησις αὐτὴ ἀπλώνει γύρω μας μιὰ βαλσαμικὴ ἀνακούφιση.

*

Ξαλαφρωμένοι ἀπὸ κάποια ἀθέλητα βάρη ἐξακολουθοῦμε τὴν πορεία μας. Στὴν συνέχεια τοῦ δρόμου μας αὐτὴ μᾶς κρατεῖ σκλάβους ἡ χριστιανικὴ θρησκεία μὲ μιὰ ἄλλη θρησκεία, τὴν θρησκεία τῆς ἀναγεννημένης φύσεως. Οἱ δύο θρησκείες αὐτὲς ὑπῆρξαν συνυφασμένες πάντοτε, ὥστε νὰ δεσπόζουν εἰς τὴν

άνθρώπινη χριστιανική ζωή. Τὰ γεγονότα πού εἶναι τοποθετημένα χρονολογικῶς κατὰ τήν ἐποχή τῆς ἀνοίξεως περιβάλλουν τήν ἐποχή αὐτή μέ ἕνα στέφανο ἀγιότητος. Οἱ ψυχές τῶν προσφιλῶν μας ἀνθρώπων ἀλλά καί ὄλων τῶν χριστιανῶν συνανθρώπων μας, μᾶς καλοῦν νά γιορτάσουμε τήν μνήμη τους σ' ἕνα εὐλαβικό καί συγκινητικό ἑορτασμό τοῦ ψυχοσαββάτου των. Καί σέ ἀκολουθίες τῶν Χαιρετισμῶν πρὸς τήν Πανάχραντη Παρθένα τήν Θεοτόκο θά μᾶς συγκεντρώσουν σέ κάποιες ὑποβλητικές μυσταγωγίες. Ὁ ὕμνος πρὸς τήν ὑπέρμαχο Θεομήτορα, νικητήριος καί εὐχαριστήριος ὕμνος μαζί, θά ὑψωθῆ ὡσάν παιᾶνας καί ὡσάν δοξολογία καί θά δονῆ κάθε καρδιά χριστιανική. Κατῶφλι τῆς εἰσόδου πρὸς τήν πορεία τοῦ πνεύματος καί τῆς ψυχῆς μας στόν δρόμο πού μᾶς ὀδηγεῖ εἰς τήν Ἁγία Πόλι καί τοὺς τόπους τοὺς καθαγιασμένους μέ τήν θυσία τοῦ Θεοῦ. Τὸ Τριῶδιον πού διανύουμε τήν ἐποχή αὐτή προετοιμάζει τὸν ἑαυτό μας καθιστώντας αὐτόν ἄξιον νά ζήσῃ καί νά ἀγκαλιάσῃ στήν ψυχὴ του τὸ μεγάλο δρᾶμα τοῦ Σταυρικοῦ θανάτου τοῦ Λυτρωτοῦ. Τὸ Τριῶδιον πού δὲν εἶναι ὡς τόσο ἀπλή ἐποχή. Εἶναι Βιβλίον τῆς Ἐκκλησίας, πού περιλαμβάνει ὕμνους ψαλλομένους ἀπὸ τήν Κυριακὴν τοῦ Τελώνου καί Φαρισαίου μέχρι τοῦ Μεγάλου Σαββάτου. Κατ' ἀρχὰς ἡ συλλογὴ αὐτῆ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων περιελάμβανε τρεῖς ὠδές, ἀργότερα ὅμως συνεχωνεύθησαν πρὸς αὐτὲς καί ἀναγνώσματα ἀπὸ τὴν Παλαιὰ καί τὴν Νέα Διαθήκη — τριῶδια, τετραῶδια, ἰδιόμελα καί ἄλλοι ὕμνοι. Αὐτὴ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ὕμνολογία συμπίπτουσα μέ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ μεταξὺ τοῦ τέλους τοῦ χειμῶνα σχεδὸν καί τῆς ἀρχῆς τῆς ἀνοίξεως ἔδωσε σ' αὐτὴ τὸ ὄνομα Τριῶδι. Ἡ σύμπτωση τῆς περιόδου αὐτῆς τοῦ Τριωδίου μέ τὸν ἑορτασμό τῆς Ἀποκρηᾶς ἐδημιούργησε μιὰ καινούργια κατάσταση, πού στάθηκε καί παραμένει ἀκόμη μιὰ διακοπὴ στήν μονότονη καί βαρεῖα ζωὴ μας, τὴν γεμάτη ἀπὸ τίς καθημερινὲς φροντίδες πού τόσο ἀπορροφοῦν τὴν σκέψιν καί ἐξελίσσονται πολλὲς ἀπὸ αὐτὲς σὲ ἁμαρτίες. Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία δὲν ἀποκλείει ποτὲ τοὺς πιστοὺς ὀπαδοὺς της ἀπὸ τίς ἐγκόσμιες χαρὲς τῆς ζωῆς. Ἀρκεῖ νά ἐπιδιώκωνται καί νά ἐκδηλώνονται μέσα στὰ πλαίσια τῆς εὐπρεπείας, τῆς ἠθικῆς καί τῆς χριστιανικῆς ἀτμοσφαιρας.

*

Ἡ ἐκκλησία εἶχε βεβαίως καταπολεμήσει ἀρχικῶς τίς γιορτὲς τῆς Ἀποκρηᾶς πού συμπίπτουν μέ τὴν ψυχικὴ περισυλλογὴ τῶν Χριστιανῶν. Τὰ ἔθιμα πού ἐτηροῦντο κατὰ τὴν Ἀποκρηὰ ἐθεωροῦντο ὡς ἀναβίσεις τῶν ἀρχαίων Διονυσίων καί Κρονίων.

Αἱ μεταμφιέσεις ἐκρίνοντο ὡς ἀπαράδεκτοι καὶ πράξεις κολάσιμοι. Παρ' ὅλες ὁμως τὶς ἀπαγορεύσεις ἐπεξετάθησαν χρονολογούμενες ἀπὸ τοὺς παλινοὺς βυζαντινοὺς χρόνους. Οἱ χρόνοι ὁμως κατὰ τὴν διαδρομὴν τοὺς ἐλύτρωσαν τοὺς ἑορτασμοὺς καὶ τὶς χαρούμενες ἑορταστικὲς ἐκδηλώσεις ἀπὸ τὸν εἰδωλολατρικὸν χαρακτῆρα τῶν ἑορτῶν τῶν ἀφιερωμένων στὸν Κρόνον καὶ τὸν Διόνυσον. Τὸ ἑλληνοχριστιανικὸ πνεῦμα ἐπεξέτεινε τὴν ἐπίδρασίν του καὶ κατῴρθωσε νὰ προσαρμόσῃ πρὸς αὐτὸ οἰανδήποτε ἐκδήλωσιν ὑπενθυμίζουσαν τὴν εἰδωλολατρείαν. Δὲν ἐπροχώρησε ὁμως μέχρις ἄκρων ἢ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Αὐτὴ προσεπάθησε νὰ περιορίσῃ τὶς ἡμέρας τῆς Ἀποκρηῆς εἰς τὸ προσῆκον μέτρον, ὡς ἡμέρας εὐπρεποῦς καὶ μετρημένης ψυχαγωγήσεως τοῦ λαοῦ. Κατεπολέμησε τὶς παρεκτροπές, τοὺς διονυσιασμοὺς καὶ τὶς τρελλὰς μεταμφιέσεις. Ἐδωσε σὲ πολλὰς ὁμαδικὰς ἑορταστικὰς ἀποκρηάτικας συγκεντρώσεις καὶ ἐκδηλώσεις καὶ ἓνα χαρακτῆρα ἀνθρώπινον καὶ καθαρῶς χριστιανικόν. Ὁ συνδυασμὸς τῆς εὐθυμίας καὶ τῆς ψυχαγωγήσεως πολλῶν χορῶν τῆς ἀποκρηάτικης περιόδου μὲ σκοποὺς φιλανθρωπικοὺς καὶ κοινωφελεῖς ἔδωσε ἓνα τόνο συμπαθείας πρὸς τὴν περίοδο αὐτὴν. Ἐτοί ἡ περίοδος αὐτὴ τῆς χαρᾶς δὲν ἐμφανίζεται ὡς ἀντίθεσις πρὸς τὸ Τριῶδιον, ποὺ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς δημιουργίας τῆς ψυχικῆς περισυλλογῆς διὰ τὴν προετοιμασίαν τῆς μεγάλης καὶ εὐλαβικῆς πορείας πρὸς τὸν δρόμον ποὺ φέρνει στὸν τόπον τοῦ μεγάλου δράματος τοῦ Γολγοθᾶ.

*

Τὰ πρῶτα χελιδόνια ποὺ θὰ μᾶς ξαναγυρίσουν κάπως ἄργα ἐφέτος πίσω ἀπὸ τὶς μακρινὰς χώρας τῆς χειμωνιάτικης ἀποδημίας τους, θὰ μᾶς φέρουν τὸν εὐαγγελισμόν τῆς ἀνοιξέως. Ἡ μεγάλη θεϊκὴ δημιουργία, ἡ φύσις, θὰ πάρῃ μιὰ καινούργια μορφή. Καὶ θὰ ἀναπηδήσῃ ἡ ζωὴ γεμάτη συγκινήσεις, ἐλπίδες καὶ χαρὰς. Μιὰ καινούργια ζωὴ, μέσα εἰς τὴν ὁποία τοποθετημένη ἀκόμη ἡ περίοδος τοῦ Τριωδίου ποὺ ὑπεδέχθημεν ὑπὸ ἀτμόσφαιραν ψυχρῶν χειμωνιάτικων ρευμάτων, γιὰ νὰ τὴν αἰσθανοῦμε τώρα χλιαρὴ ἀπὸ τὰ χάδια τῆς ἀναμενομένης πρώτης ἀνοιξέως θὰ μᾶς κρατῇ γιὰ ὀλίγον χρόνον ἀκόμη συνοδοιπόρους τῆς ὡς τὴν εἴσοδον τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς. Καὶ ἡ συνοδοιπορία αὐτὴ τῆς σκέψεως καὶ τῆς ἀνθρώπινης ἀπολυτρώσεως θὰ ἐξακολουθήσῃ εὐλαβικὴ καὶ μὲ ἓνα περιεχόμενον ζωῆς γεμάτον παλμόν. Ἐξαγνισμένοι ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ ἄς συνεχίσουμε νοερά τὴν θεῖαν μυσταγωγίαν αὐτὴν, μὲ τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν πίστιν μας αὐτὴν τοῦ Σταυροῦ, ποὺ ἔφερε ἐπὶ τῶν ὤμων του, ὀδεύοντας πρὸς τὸν δρόμον τοῦ μαρτυρίου Του ὁ Λυτρωτὴς Θεός.

B. ΗΛΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ ΠΕΡΙΔΗΣ, ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ

Ὁ Ρήγας Φερραῖος τῆς Κρήτης Ἐθναπόστολος ἐπὶ 70 χρόνια. Πρωτεργάτης καὶ Κυβερνήτης στὴν ἐπανάσταση τοῦ 1886. Ἡρώας πρώτης σειρᾶς στὸ Πάνθεο τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἐφημερίδα «Ἄστυ» τῶν Ἀθηνῶν ἔγραψε στίς 25—8—1903

ΘΑΝΑΤΟΣ ΕΠΙΦΑΝΟΥΣ ΚΡΗΤΟΣ

Ἀνῆγγέλθη χθὲς τηλεγραφικῶς ἐκ Χανίων, ὅτι ἀπεβίωσεν ἐν Κισιάμῳ ὁ Κρής Παρθένιος Περίδης, εἷς τῶν ἐπιφανεστέρων ἀνδρῶν τῆς νεωτέρας Κρήτης, ἐπιτελέσας ἄλλοτε καὶ Πρόεδρος τῆς Προσωρινῆς Κρητικῆς Κυβερνήσεως. Ἡ κηδεῖα αὐτοῦ θὰ γίνῃ μεγαλοπρεπεστάτη.

Γιὰ τὸν ἐπιφανέστατον, πράγματι, αὐτὸν Ἐνναχωριανὸν θὰ μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ χαράξω τὶς παρακάτω γραμμὲς καὶ νὰ δώσω μίαν ἀμυδρὰ εἰκόνα τῆς προσωπικότητος καὶ τῆς δράσης του, στὰ στενὰ ὄρια ἐνὸς δημοσιογραφικοῦ ἀρθροῦ. Γιατὶ ἡ λεπτομερὴς ἐκθεση θὰ ἀποτελοῦσε ὀλόκληρον τόμον.

Ὁ Παρθένιος Περίδης γεννήθηκε τὸ ἔτος 1810 στὴ Ραγδιὰ τῶν Ἐννῶν χωριῶν. Τὸ 1834 ἔγινε καλόγερος τῆς Ἱρᾶς Μονῆς Γωνιάς. Ἀπὸ τὸ χρόνον ἐκεῖνο ἴσα μετὰ τὸ θάνατό του, δηλαδὴ 70 συναπτὰ χρόνια, ἀφιερώθηκε ἐξ ὀλοκλήρου στὴν ὑπηρεσίᾳ τῆς Πατρίδας του.

Ἀπὸ τὸ 1830 εἶχε ἀρχίσει τὴν ἐπαναστατικὴν, κατὰ τῶν Τούρκων, δρᾶσιν του. Πολὺ γρήγορα ἔμαθαν οἱ Τούρκοι τὶς ἐνέργειαι τοῦ Παρθενίου Περίδης. Στὸ Μοναστήρι συνεργαζόταν μετὰ τὸν Ἡγούμενό του, Παρθένιο Φρυδάκη. Οἱ Τούρκοι τοὺς παρακολουθοῦσαν καὶ γιὰ ν' ἀποφύγουν τὴ φυλάκισή τους, ἀναγκάστηκαν καὶ οἱ δύο νὰ φύγουν γιὰ τὴν Ὑδρα. Ἐκεῖ ὁ Περίδης τελείωσε τὸ Ἑλληνικὸ Σχολεῖο καὶ συνέχεια στὴν Ἀθήνα, φοίτησε στὸ Γυμνάσιον καὶ ὕστερα στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου. Δάσκαλό του στὸ Πανεπιστήμιον γιὰ τὰ θρησκευτικὰ καὶ πατριωτικὰ ἰδεώδη εἶχε τὸν πρῶτον καθηγητὴ τῆς Θεολογίας, Πρύτανι καὶ Μητροπολίτη Ἀθηνῶν Μισαήλ Ἀποστολίδην ἀπὸ τὸ Μελισσουριτὸ τῆς Κισιάμου. Παιδί καὶ αὐτὸς τῆς Γωνιάς. Τοῦ μεγάλου αὐτοῦ φυτωρίου τόσων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν καὶ κέντρου ἐθνικῶν ἐξάρσεων.

Ὁ Παρθένιος Περίδης στὴν Ἀθήνα γνωρίστηκε μετὰ πολλὰ πρόσωπα ποὺ ἐνδιαφερόταν γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Κρήτης, καὶ ἐλάμβανε ἐνεργὸν μέρος σ' ὅλες τὶς σχετικὰς ἐνέργειαι. Δὲν μένει

Ἀρχιμ. Παρθένιος Περίδης (†)

ὅμως ἐκεῖ. Περιφρονεῖ καὶ θέσεις καὶ ἄνεση καὶ τὸ 1851 ξαναγυρίζει
στὴ Κρήτη γιὰ νὰ συνεχίση τοὺς σκληροὺς ἀγῶνες του. Ἰδρύει
σχολεῖα καὶ κάνει τὸν Ἑλληνοδιδάσκαλο σὲ διάφορα μέρη. Μὲ ἐν-
θουσιασμό, μὲ ζῆλο καὶ αὐταπάρνηση διδάσκει καὶ καλλιεργεῖ
τὸν πατριωτισμὸ στὶς ψυχὰς τῶν μαθητῶν του. Κηρύσσει στὶς
ἐκκλησίαις καὶ προπαγανδίζει τὴν ἐξέγερση τῆς Κρήτης γιὰ τὴν
ἀποτίναξή τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ.

Οἱ Τοῦρκοι παρακολουθοῦν τὴν δραστηριότητά του καὶ τὶς
ἐνέργειές του. Ἀνησυχοῦν γιὰ τὴ συνεχῆ αὐξηση τῆς ἐπιρροῆς του
σὲ τὸ λαὸ τοῦ Νομοῦ Χανίων καὶ τὸν καταγράφουν ὡς τὸν ὑπ' ἀριθμὸν
ἓνα ἐπικίνδυνον ἐχθρὸν καὶ ζητοῦν εὐκαιρία νὰ τὸν ἐξοντώσουν. Τὸ
1855 ἡ Κίσαμος καὶ τὸ Σέλινο τὸν προτείνουν γιὰ Ἐπίσκοπό τους.

Οἱ Τοῦρκοι ἀρνοῦνται νὰ τὸν ἀποδεχθῶν. Ὁ Χουσνῆ Πασᾶς ἀποσπᾷ ἀπὸ τὸ Αὐστριακὸ Πρακτορεῖο Λούδ ἐπιστολὲς τοῦ Παρθενίου Περίδη, ἀπευθυνόμενες στὴν Ἀθήνα, μὲ ἐπαναστατικὸ περιεχόμενον. Ἀμέσως τὸν συλλαμβάνει καὶ τὸν ἐξαποστέλλει σιδηροδέσμιον στὴν Κωνσταντινούπολη. Τὸ 1861, ὕστερα ἀπὸ πολλὰ βάσανα καὶ κατόπιν πολλῶν ἐπεμβάσεων, ἀποφυλακίζεται καὶ μένει ἐλεύθερος. Ὁ Παρθένιος Περίδης διευθύνεται καὶ πάλιν κατ' εὐθείαν στὴ Κρήτη. Συνέπεσε, μάλιστα, νὰ συνταξιδεῦῃ μὲ τὸν Ἰσμαήλ Πασᾶ, μὲ τὸν ὁποῖον ἀργότερα ἄνοιξε πολλὰς παρτίδες. Ἐγκαθιστᾷ τὸ ὄρητῆριό του στὴ Γωνιά. Ἐκταραχίζει τὴ διδασκαλία του σὲ σχολεῖα τῆς ὑπαίθρου. Περιέρχεται τὰ χωριά καὶ συνεννοεῖται μὲ ὄπλαρχηγούς καὶ προύχοντες.

Διάφορα περιστάτικα, ὅλο κ' ἔφερναν πρὸς κόντὰ τὴν ἐξέγερσιν. Ὁ Κρητικὸς λαὸς εἶχε ἀρκετὰ κατηχηθῆ καὶ ἡ ἰδέα τῆς ἐπαναστάσεως ὅλο καὶ ὠρίμαζε. Ὁ Παρθένιος Περίδης πάντα στὴ πρώτη σειρᾷ τῶν ἀγωνιστῶν. Καὶ φθάνουμε στὶς ἀρχὰς τοῦ 1866.

*

Στὶς 20 τοῦ Φλεβάρη ὁ Παρθένιος Περίδης μαζὺ μὲ τὸν Φρυδάκη, τὸν Κελαϊδῆ καὶ τὸν Παπᾶ ἀπὸ τὰ Ροδωποῦ Π. Πολυχρονίδη, καλοῦν περὶ τοὺς 30 ὄπλαρχηγούς—Σκαλίδη, Γεωργιλῆν, Φαλαγγάρη, Παπαγιαννάκη, Μπιτσάκη, Ἀνουσάκη, Λαϊναρτέμη, Ἀναστασάκη, Γιαννουδοβαρδῆ, Κανίτσο κ.λ.π.—στὸ Καθολικὸ τῆς Γωνιάς, τοὺς ὁμιλεῖ ὁ Περίδης γιὰ τὸν ἐπιχείμενον ἀγῶνα καὶ ὀρκίζονται νὰ ἀγωνισθοῦν γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Κρήτης. Ἡ Γωνιά ἐγένετο ἡ Ἁγία Λαύρα τῆς Κρήτης καὶ ὁ Π. Περίδης ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός.

Στὶς 16 τ' Ἀπριλίου 1866 ὁ Π. Περίδης βρίσκεται μαζὺ μὲ 40 πρόκριτους τοῦ Νομοῦ Χανίων στὸν Ὀμαλὸ κ' ἀρχίζουν τὶς πρώτες οὐσιαστικὰς ἐπαφὰς γιὰ τὴν ἐξέγερσιν. Στὶς 22 κατεβαίνουν στὸ Σχηγὲ καὶ στὶς 24 πηγαίνουν μαζὺ μὲ πολλοὺς ἄλλους στὰ Μπουτσουνάρια. Ἐκεῖ ἔφθασε ἡ συγκέντρωσις τὰ 12.000 πρόσωπα ἀπ' ὅλην τὴν Κρήτην.

Ὁ Π. Περίδης πρωτοστατεῖ. Βοηθεῖται ἀπὸ τὸν συνάδελφόν του Π. Κελαϊδῆ καὶ ἀπὸ πολλοὺς ὄπλαρχηγούς. Διευθύνει τὴ συνέλευσιν καὶ πετυχαίνει μὲ προτροπὰς, νοουθεσίας καὶ συμβουλὰς γιὰ ὁμόνοιαν, ἀγάπην καὶ ἡσυχίαν νὰ συγκρατῆ στὴ τάξιν τὸν κόσμον ἀδιοργανώτο καὶ ἀτίθασον. Συντάσσει τίς περισσώτερες ἀναφορὰς—μερικὰς ἐρχόταν μυστικὰ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας—, τηρεῖ τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἐπιτροπῆς, πρωτοστατεῖ σ' ὅλες τίς ἀποφάσεις καὶ ἐξακολουθεῖ μέχρι τὸ τέλος τοῦ ἀγῶνα νὰ πρωταγωνιστῆ καὶ νὰ προεδρεύῃ.

*

Στὶς 25-4-66 ἀποστέλλεται ἡ ἀναφορὰ πρὸς τὸν Σουλτᾶ-

νον. Ἐξοργίζεται ὁ Ἰσμαήλ καὶ ἀπειλεῖ συλλήψεις. Μετατοπίζεται ἡ συγκέντρωση στὴν Ἀγία Κυριακή. Ὁ Παρθένιος Περίδης συσκέπτεται μὲ τὸν Κωσταρὸ καὶ Βολουδάκη μέσα σὲ μιά σπηλιά, προκαταρκτικά, γιὰ τὴν ἐπίδοση ὑπομνήματος στὶς Μεγάλες Δυνάμεις. Συγκαλοῦν ἔπειτα ὀλονύκτιο μυστικὴ σύσκεψη μέσα στ' ἀλιτριβιδιὸ 98 συνέδρων γιὰ νὰ λάβουν τελικὲς ἀποφάσεις. Ὁ Παρθένιος Περίδης μὲ τὰ ἐπιχειρήματά του τείθει τοὺς συνέδρους νὰ προχωρήσουν στὴν ἐπαναστατικὴ αὐτὴ ἐνέργεια. Στὸ ὑπόμνημα ρητὰ θὰ ἀνεφέρετο ἡ ἀπαλλαγὴ τῆς Κρήτης ἀπὸ τὸν Τουρκικὸ ζυγὸ. Καταρτίζεται 15μελὴς ἐπιτροπὴ γιὰ νὰ ἀναμείνῃ ἀπάντηση εἰς τὴν ἰκετήριον ἀναφορὰν πρὸς τὸν Σουλτάνον καὶ διαλύεται ἡ συνέλευση. Ἡ ἐπιτροπὴ μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Παρθένιον Περίδην καὶ μὲ 30 ἐνόπλιους πηγαίνει στὸ Θέρισσο. Προχωρεῖ στὴν Δράκωνα. Καταδιώκεται ἀπὸ τὴν Τουρκικὴ φρουρὰ τοῦ Πύργου τῆς Μαλάξας. Καταφεύγει στὰ βουνὰ καὶ καταλήγει στοὺς Κάμπους-Κυδωνίας. Καὶ ὁ ἱστορικὸς προσθέτει: «Τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας εἶχον παραστήσει, ὡς φαίνεται τινὲς εἰς αὐτὸν - Ἰσμαήλ-, ὅτι ὁ Παρθένιος Περίδης καὶ ὁ Παρθένιος Κελαϊδῆς ἦταν οἱ δύο μοχλοί, περὶ τοὺς ὁποίους περιστρέφοντο τὰ πάντα καὶ ὅτι ἂν αὐτοὶ ἤθελον ἀποχωρήσει, οἱ λοιποὶ θὰ διελύοντο κατ' ἀνάγκην καὶ θὰ ἀπῆρχοντο εἰς τὰς Ἐπαρχίας των». Γιὰ τὸ τὸ λόγῳ ὁ Ἰσμαήλ ἐπίεσε τὸν Ἐπίσκοπο Κισάμου Γεράσιμον νὰ ἀναγκάσῃ τοὺς καλογέρους του νὰ γυρίσουν στὸ Μοναστήρι τους. Ἀπὸ τοὺς Κάμπους ἡ ἐπιτροπὴ πῆγε στὶς Καρρές, ἔπειτα στὰ Λευκὰ Ὅρη καὶ στὶς 12-7-66 ἐγκαταστάθηκε στὸ Μπρόσνερο.

*

Στὶς 20 Ἰουλίου ἦρθε ἡ ἀρνητικὴ ἀπάντηση τοῦ Σουλτάνου, καὶ ἐδόθη τὸ σύνθημα «Ζήτω ἡ Ἐνωσις». Παροιμιώδης ἔχει μείνει ἡ στιχομυθία τοῦ ἀπεσταλμένου τῶν Τούρκων καὶ τοῦ Περίδην τὴν ὥρα κείνη. «Παρθένιε, Παρθένιε, ἡ Κρήτη ἔχει κουζουλὸ αἷμα καὶ πρέπει νὰ χυθῆ διὰ νὰ ἴσυχάσῃ». Καὶ ἡ ἀπάντηση τοῦ Περίδην: «Εὐχομαι, λοιπὸν Μπάντηρ- ὄνομα τοῦ ἀπεσταλμένου- νὰ εἶναι τὸ δικὸ σου αἷμα τὸ πρῶτον ποῦ θὰ χυθῆ». Μετὰ 20 μέρες σκοτώθηκε στὸν Ἀποκόρωνα ὁ Μπάντηρς ἀπὸ τὸν Ἰ. Κλωναράκη.

Ἡ Ἐπιτροπὴ-Κυβέρνηση προχωρεῖ δραστήρια καὶ παρασκευάζει τὸ ἔδαφος γιὰ νὰ δοθῆ ἀμέσως ὁ λόγος στὰ τουφέκια, πρὸς διεκδίκηση τῆς ἐλευθερίας. Μετακινεῖται ὅπου τὸ ἐπιβάλλουν οἱ περιστάσεις καὶ οἱ ἀνάγκες τοῦ ἀγῶνα. Πηγαίνει στὸ Βατουδιά, στοῦ Μπούμπουλη, στοῦ Διακονάρη τῆ Στέρνα, στοῦ Κουρνᾶ, στὴν Ἀγόρι-Συκιά. Στ' Ἀσχύφου ἀποφασίζεται ἡ κατάργηση τῆς Σουλτανικῆς κυριαρχίας.

Στή μάχη τοῦ Φρέ λίγο ἔλλειψε νὰ πιαστῆ ἀπὸ τοὺς Τούρκους ὁ Παρθένιος Περίδης. Καθ' ὅλην τὴ διάρκεια τοῦ ἀγῶνα ἡ Κυβέρνηση συνεχῶς μετακινεῖται. Βρέθηκε στὴ Δρακώνα, στὰ Μεσκλά, στ' Ἀπανοχώρι, στὴν Ἀγιά-Ρούμελη, στὴν Ἀράδυνα, στὸ Νίμπρο, στοῦ Καλλικράτη. Προχώρησε πρὸς τὰ Ρεθεμνιώτικα κι' ἔφθασε μέχρι τοὺς Γονιούς, κοντὰ στ' Ἀνώγεια. Καὶ ὁ Παρθένιος Περίδης πάντα ἀπὸ κοντά.

Ἡ ἱστορία ἀναφέρει: Ἄεπανάγκες καθίσταται νὰ ριψώμεν ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς Συνελεύσεως τῶν Κρητῶν, τῆς τοσαῦτα ἐπίσημα ψηφίσματα ἐκδούσης καὶ εἰς τὸν ἀγῶνα μετὰ πατριωτισμοῦ ἐγκαρτερησάσης, καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα τοῦ ἀγῶνος ἐν τοῖς δυτικοῖς διαμερίσμασιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐδρευούσης. Αὕτη ἦτο κινητὴ, μετέβαινε ἐνθα ὑφίστατο ἀνάγκη τῆς παρουσίας της. Ἐν Βαφὲ συνεκροτεῖτο ἀπὸ τὸν ἱερομόναχον Παρθένιον Περίδην καὶ δύο ἄλλων, συνειργάζετο δὲ μετὰ τοῦ Ζυμβρακιάκη, 5-12 Ὀκτωβρίου 1866. Ἐν Ἀσκύφῳ ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρός, τοῦ Μπουμπουλάκη, τοῦ Σηφάκη, τοῦ Παπαδάκη καὶ τινων ἄλλων ἕως 8 ἀνθρώπων, 13 - 17 Ὀκτωβρίου. Ἐν Σωματᾶ ἔγγυς τῆς Δρακῶνος ὑπὸ τοῦ ἰδίου πατρός, τοῦ Μπουμπουλάκη καὶ ἄλλων προσερχομένων καὶ ἀπερχομένων, οἵτινες ὅτε μὲν ἀνεβίβαζον τὸ σῶμα διὰ τῆς παρουσίας των εἰς 10, ὅτε διὰ τῆς ἀπελεύσεώς των κατεβίβαζον αὐτὸ εἰς δύο, τοῦ Παρθενίου ὄντως ἀναποσπάστου, 2-20 Ν/βρίου. Τὸν ὑπόλοιπον χρόνον ἡ Συνέλευσις διετέλει μακρὰν τοῦ στρατοπέδου, ἀπέστειλεν ὅμως ἐνόπλους καὶ ἐφόδια...)

*

Ὁ Παρθένιος Περίδης δὲν ἐγκατέλειψε οὔτε στιγμή τις ἐπάλλξεις τοῦ ἀγῶνα, ἀκούραστος παρακολουθοῦσε καὶ ἀγόγγυστα δεχόταν τὶς κακουχίας, τὶς στέρησεις καὶ τὶς ταλαιπωρίες. Ἐνεψύχωνε τοὺς ἀγωνιστὰς μὲ τὶς ὁμιλίες καὶ παραινέσεις του καὶ ἐνεθάρρυνε τὸ λαὸ μὲ τὶς ἀλλεπάλληλες ἐγκυκλίους του. Ἐφρόντιζε γιὰ τὸν ἐφοδιασμὸ τῶν πολεμιστῶν μὲ πυρομαχικὰ καὶ τρόφιμα. Ἴδοῦ μερικὲς αὐθεντικὲς κουβέντες του: «Μ' ἕνα καύκαλο ψωμὶ περνούσαμε καὶ μιὰ βδομάδα». «Μὲ τσοὶ ψαλλίδες κόβαμε τὰ γένεια μας γιὰ ν' ἀλαφρωθοῦμε ἀπὸ τσοὶ ψεῖρες». Καὶ συνθηματικὲς φράσεις του: «Τὸ σπίτι μου κοντεύει νὰ πέσῃ· στείλετέ μου ἀμέσως τάβλες, μπρόκες καὶ τσαβρούνια». Στὴν ἐπανάσταση τοῦ 66 ἐπέδειξε ἀφάνταστη καρτερικότητα καὶ ἡγετικὰ χαρίσματα. Δίκηα θεωρεῖται ὁ πρωτεργάτης καὶ πρωταγωνιστὴς αὐτῆς.

Ὅταν ἔληξε ἡ ἐπανάσταση, ὁ Παρθένιος Περίδης πιάστηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους καὶ ρίχτηκε στὶς φυλακές. Ἀπὸ τὰ Χανιά τὸν πῆγαν στὴ Κωνσταντινούπολη κι' ἀπὸ κεῖ στὴ Τραπεζοῦντα. Στὶς φυλακὲς τῆς Τραπεζοῦντας ἔμεινε τρία χρόνια. Τελικὰ κατώρθωσε

μέ τῇ βοήθειᾳ ντόπιων Ἑλλήνων νὰ δραπετεύσῃ. Τὸν ἔβγαλαν ἀπὸ τῆ φυλακῆ γιὰ πεθαμένο. Τὸν ἐτοποθέτησαν μέσα σὲ κάσα πού εἶχαν ἀνοίξει τρύπες γιὰ νὰ ἀναπνέῃ. Πάνω εἶχαν ρίξει τὸ ἱεραικὸ ἱμάτιο, τὸν Ἀέρα, δεῖγμα πῶς ὁ πεθαμένος ἦταν ὁ φυλακισμένος παπᾶς. Ἐπειτα τὸν ξύρισαν, τοῦ ἄλλαξαν ἐνδυμασία καὶ τὸν ἀπέκρυψαν. Ὑστερα ἀπὸ καιρὸ τὸν ἐφυγάδευσαν γιὰ τὴν Ἀθήνα. Πέρασε σὰν Ἴταλὸς μὲ ἄλλους πραγματικούς Ἴταλοὺς.

*

Εὐθὺς μενὰ τὴν ἐπάνοδὸ τοῦ συνέχισε πάλι τὶς προσπάθειές του γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς Κρήτης. Ἐγίνε πρόεδρος τοῦ Κρητικοῦ Συλλόγου « Ἡ Ἀναγέννησις ». Συμμετεῖχε σ' ὅλες τὶς ἐπιτροπὲς πού ἐνίσχυσαν τὶς ἐπαναστάσεις ἴσα μὲ τὰ 1897. Ὁργάνωνε ἐκστρατευτικὰ σώματα μαζὺ μὲ ἄλλους Κρητικούς, συνέλεγε χρήματα, ἐξέθετε τὰ δίκαια αἰτήματα στὴ Κυβέρνηση καὶ στὶς μεγάλες δυνάμεις, συνέτασσε ὑπομνήματα καὶ διαμαρτυρίες. Ἐπροστάτευε τοὺς καταδιωγμένους Κρητικούς πού ἐφθάναν στὴν Ἀθήνα. Ἐνίσχυε τοὺς σπουδαστὰς καὶ ἐτακτοποιεῖ τὰ ὄρφανὰ καὶ τοὺς πρόσφυγες. Στὴν Κρήτη κατέβηκε γιὰ Ἐθνικοὺς σκοποὺς καὶ γιὰ λίγο καιρὸ κατὰ τὸ 1878. Κατὰ τὴ παραμονὴ του στὴν Ἀθήνα συνέταξε καὶ τὰ ἀπομνημονεύματά του, πού θεωροῦνται ὡς ἡ πιὸ ἀδιάβλητη καὶ ἀντικειμενικὴ ἐξιστὸρηση τοῦ ἀγῶνα τοῦ 66.

Στὴ Κρήτη κατέβηκε ὀριστικὰ τὸ 1900. Παρέμεινε στὴ Μονὴ τῆς Γωνιάς μέχρι τοῦ θανάτου του. Πέθανε στὶς 25 Αὐγούστου καὶ ἐτάφη στὸν περίβολο τοῦ Καθολικοῦ, σὲ ἡλικία 93 χρονῶν.

Τὸ σπίτι του στὴν ὁδὸ Γραβιάς στὴν Ἀθήνα καὶ τὸ Κελλί του στὴ Γωνιά, ἦταν ἐντευκτήρια τῶν πατριωτῶν καὶ τῶν ἀγωνιστῶν. Οἱ γνῶμες καὶ οἱ συμβουλές τοῦ μορφωμένου καὶ πολυπείρου Παρθενίου ἀκούονταν μὲ προσοχή. Στὴ Γωνιά τὸν ἐπισκέπτονταν πολιτευτὲς ἀπ' ὅλη τὴ Κρήτη γιὰ νὰ ὑποβάλλουν τὰ σέβη των καὶ νὰ ἐκδηλώνουν τὸ θαυμασμό τους στὸν παλαίμαχο ἀγωνιστὴ. Ὁ Πρίγκιπας Γεώργιος τὸν ἔβλεπε συχνὰ καὶ ὁ γηραιὸς Ἐθναπόστολος δὲν ἐδίσταζε νὰ τοῦ ἐφιστᾷ τὴ προσοχή του γιὰ τὸν κίνδυνο αἱματοκυλίσματος τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ μὲ τὴν τακτικὴ πού ἠκολούθει.

Γιὰ τὴν Ἐθνικὴ του δράση εἶχε παρασημοφορηθῆ ἀπὸ τὴ Κυβέρνηση καὶ τὸ Πατριαρχεῖον τῆς Ἀλεξανδρείας. Ὁ Παρθένιος Περίδης εἶχε συνδέσει τ' ὄνομά του μὲ ὅλα τὰ ἱστορικὰ γεγονότα τῆς Κρήτης ἀπὸ τὴν ἐπανάσταση τοῦ Μαυρογένη μέχρι τοῦ θανάτου του. Πέθανε πτωχὸς καὶ ἄσπιλος. Ἐλάχιστοι εἶναι ἐκεῖνοι πού ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν τόση μακροχρόνια, πλοῦσια, λαμπρὰ καὶ ἀκηλίδωτη πατριωτικὴ σταδιοδρομία. Ὑπῆρξεν ὑπεράξιον τέκνον τῆς Κρήτης.

Στὴ κηδεῖα του τοῦ ἀπεδόθησαν στρατιωτικὲς τιμές. Ὀλόκλη-

ρος ὁ Νομὸς Χανίων ἐπένησε τὸν θανατό του. Ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος καὶ ὁ Ψαρουδάκης ἐξεφώνησαν ἐπικηδείους. Ὁ Ποντικάκης τοῦ ἀπήγγειλε πολλοὺς στίχους χαρακτηριστικoὺς τῶν αἰσθημάτων τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ πρὸς τὸν Μεγάλον Παρθένιον Περίδη:

«Πατέρα ζῦπνα μίλιε μας ν' ἀκούσωμ' ἓνα λόγο
ἀπὸ τὸ ἄγιο στόμα σου ...

Γέροντα πάρε τὸ σταυρὸ καὶ βάλε τ' ἄρματα σου
φώναξε καὶ τοῦ Κόρακα, Κριάρη καὶ Κορκίδη
καὶ τοῦ Σιαλίδη τ' ἀρχηγοῦ

Ἄγγελοι ...

Ἀφήστε τὰ φτεράκια σας νὰ χαμηλοπεταῖζουν
κι' αὐτὸ τὸ ἄγιο λείψανο στὰ ὕψη νὰ τὸ πάρουν.

Καὶ τ' ἀηδονάκια τὴν αὐγὴ νέα νὰ τοῦ μαθαίνουν.

*

Ἡ προσωπικότητα τοῦ Παρθενίου Περίδη πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ ἓνα σημαντικό κεφάλαιο τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας τῶν σχολείων μας. Οἱ νέοι θὰ ἀντλήσουν πλεῖστα ὅσα ἠθικὰ διδάγματα καὶ παραδείγματα πρὸς μίμησιν.

Ὁ Νομὸς Χανίων πρέπει, κατὰ τὸν ἐπικείμενον ἑορτασμὸ τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς ἐπανάστασης τοῦ 66, νὰ τιμήσῃ τὸ ἐκλεκτὸ αὐτὸ τέκνον του, ἀνάλογα πρὸς τὴν συνεισφορά του στοὺς ἀπελευθερωτικοὺς ἀγῶνες τῆς Κρήτης.

ΛΥΚ. Γ. ΒΙΔΑΛΑΚΗΣ

Γυμνασιάρχης

Παρακαλοῦνται τὰ Ἐκκλ. Συμβούλια τῶν Ἰ. Ναῶν, οἵτινες λαμβάνουν τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ὅπως καταβάλουν εἰς τὸ Τοπικὸν ΤΑΚΕ τῆς περιφέρειας των τὴν τυχὸν ὀφειλομένην συνδρομὴν των, ἥτις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1957 καθωρίσθη εἰς δρχ. 30 ἑτησίως, ἐκτὸς τῶν Ἰ. Ναῶν τῶν περιφερειῶν Ἀθηνῶν—Πειραιῶς, τῶν ὁποίων ἡ συνδρομὴ καθωρίσθη εἰς δρχ. 50, 75 ἢ 100, ἀνάλογως τῆς κατηγορίας ἐκάστου.

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΨΥΧΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟ «ΔΕΥΤΕΡΟΝΟΜΙΟΝ»

Ὑπὸ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Νόμος πὺν προσδιορίζει, πὺς μόνο σαράντα φορές πρέπει νὰ μαστιγώνεται, αὐτὸς πὺν καταδικάσθηκε στὴν ποινὴν αὐτὴν.

Δὲν ἄκουσα καὶ δὲν ξέρω νομοθεσίαν, πὺν στίς ἐπιβραβεύσεις τῶν διαφόρων κατορθωμάτων νὰ ὀρίζη ἀπογορευτικά, μήπως καὶ τιμηθῆ περισσότερο ἀπὸ ὅτι πρέπει ὁ κατορθωτὴς τους. Γιὰ τὴν τιμωρίαν ὅμως μὲ μαστίγωση τοῦ ἐγκλήματος τὸ Δευτερονόμιον ὀρίζει, πὺς ἡ μαστίγωση πρέπει ν᾿ἄχη κάποιον ὄριον, καὶ τὴν ἀπαγορεύει, ἔστω καὶ γιὰ μιὰ μονάχα φορά παραπάνω ἀπὸ τὸ προσδιωρισμένο μέτρο. Ἐν συνέβαινε κάτι τέτοιο, καταδικάζονταν ὁ μαστιγωτὴς, ἀνάλογα πρὸς τὸ βᾶρος τοῦ λάθους του, σὲ μιὰν ἢ περισσότερες πληγὰς. Ὁ νόμος εἶχεν ὀρίσει νὰ μαστιγώνεται ὁ φταίστης, ὡς σαράντα, σὰν ἔσχατον ὄριον, φορές· καὶ δὲν ἐπέτρεπεν οὔτε μιὰ νὰ προστεθῆ περισσότερο. «Καὶ μαστιγώσεις αὐτὸν ἀριθμῶ τεσσαράκοντα· οὐ προσθήσουσι». Καὶ θὰ τὸν μαστιγώσεις σαράντα φορές· οὔτε μιὰ παραπάνω. (Δευτ. κδ, 22).

Κι' ἐξηγεῖ ὁ νόμος τὴν αἰτία τῆς ἀπαγόρευσης αὐτῆς· «ἐὰν δὲ προσθῆς μαστιγῶσαι ὑπὲρ ταύτας τὰς πληγὰς πλείους, ἀσχημονήσει ὁ ἀδελφός σου ἐναντίον σου» (αὐτ. κε', 3). Τὸ «ἀσχημονήσει» ἐδῶ σημαίνει θὰ ἀτιμασθῆ, θὰ ὑβρισθῆ, θὰ καταφρονεθῆ δηλαδὴ καὶ θὰ δίκηθῆ ἀπὸ ἐσένα, γιὰ τὴν θᾶχην τιμωρηθῆ, παρανόμως, παραπάνω ἀπὸ ὅσο ὀρίζει ὁ νόμος. Καὶ γι' αὐτὸ, λέει ὁ Θεοδώρητος, «οἱ Ἰουδαῖοι τεσσαράκοντα πληγὰς παρὰ μιὰν δίδουσιν, ἵνα μή, τὸν ἀκριβῆ φυλάττοντες ἀριθμόν, καὶ ἄκοντες τὸν τυπτόμενον ἀτιμάσωσι, τὸν περιττὸν ἐπι-

φέροντες»· μαστιγώνουν τριάντα ἐνῆα φορές, ἀπὸ τὸ φόβο μήπως, μὲ τὸ νὰ φυλάττουν τὸν προσδιωρισμένον ἀριθμό, ἀδικήσουν, χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, τὸν δερνόμενον· κι' ἔτσι καταλήγουν σὲ περιττὸν ἀριθμόν.

Ἐκαναν δηλαδή, ὅπως ἐγὼ συμπεραίνω, τὸν συλλογισμό, πὼς ἂν τυχὸν ἔλειψε μιὰ μαστίγωση, θὰ μποροῦσαν νὰ τὴν προσθέσουν κατόπιν· ἂν ἐπερίσσειεν ὅμως δὲν θὰ μποροῦσαν, μὲ κανένα τρόπο, νὰ τὴν ἀφαιρέσουν, γιατί ἕνας ξυλοδαρμὸς ποὺ ἐγένηκε δὲν μπορεῖ πλέον νὰ ἐξαφανισθῆ. Ὁ νόμος ἦτανε φιλόφρωνος κι' ἔβαζεν ὄριο στὴν ἀυστηρότητα τοῦ κριτῆ, μὴ ἐπιτρέποντας νὰ μαστιγωθῆ ὁ φταίστης περισσότερο ἀπὸ σαράντα φορές. Κι' ὁ δικαστὴς ἦτανε προνοητικὸς κι' ἐπρολάβαινε τὴν ὁρμὴ τοῦ μαστιγοφόρου δήμιου, μὲ τὸ νὰ ἐπιτρέπη νὰ λείψῃ μιὰ πληγὴ ἀπὸ τὶς σαράντα ποὺ εἶχε καταδικασθῆ ὁ φταίστης.

Γιατὶ ὅμως νὰ ὀρίσῃ τὸν ἀριθμὸ σαράντα ; Αὐτὸ κινεῖ σὲ ἀπορία κι' ἀξίζει νὰ ἐξετασθῆ. Καὶ στὴν ἀπορίαν αὐτὴν ὁ Θεοδώρητος δὲν λέει ἀπολύτως τίποτα. Κάποιοι ἄλλοι ὅμως ἀπὸ τοὺς Πατέρες καὶ τοὺς ἐρμηνευτὲς προσπαθοῦνε, μὲ κάποιον τρόπο, νὰ λύσουν καὶ νὰ ἐξηγήσουν τὴν ἀπορίαν αὐτὴ κι' ἀναφέρουν σχετικὰ πολλὰς ἐρμηνεῖς.

Προτῆτερα ἀπὸ ὅλους φαίνεται πὼς παρατήρησεν ὁ Ὁριγένης, ὅτι ἡ θεία Γραφή σ' ὅσα μέρη τῆς ἀνιστορᾶ κακουχίας καὶ θλίψεις ποὺ τὶς ἀνέλαβε κάποιος θεληματικὰ του, ἢ ταλαιπωρίες καὶ πόνους ποὺ ἐπεβλήθησαν γιὰ ποινὴ, ἀναφέρει τὸν ἀριθμὸ σαράντα. Ὁ Μωϋσῆς π.χ. σαράντα ἡμέρες ἐνήστεψε. Παρόμοια καὶ ὁ Ἡλίας. Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς, ὁ Κύριός μας καὶ Θεὸς μας, σαράντα ἡμέρες καὶ σαράντα ἰσάριθμοι νύκτες ἐπειράζονταν ἀπὸ τὸν Διάβολο. Ἀναφέρει δὲ καὶ τὴν πανωλεθρία τῆς οἰκουμένης ἀπὸ τὸν παγκόσμιον κατακλυσμόν, ποὺ ἡ βροχὴ ἐπεφτεν ἀσταμάτητα σαράντα ἡμερονύκτια κι' ἐπνίξε τὴ γῆ. Καὶ γι' αὐτὸ τὸν ἀριθμὸ σαράντα ὁ Ὁριγένης τὸν

ονομάζει κ α κ ω τ ι κ ό : «'Αεὶ γε τετηρήκαμεν κακω-
τικὸν ὄντα τὸν μ' ἀριθμὸν».

Ὁ θεῖος Κύριλλος, ὁ φωστήρας τῆς Ἀλεξάνδρειας, γιὰ τὴν ἴδια ὑπόθεση θυμῆθηκε καὶ τὰ σαράντα χρόνια, ποὺ ἔταλαιπωρήθηκεν ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς μέσα στὶς ἐρημιές, προτοῦ νὰ μπῆ στὴ γῆ τῆς Ἐπαγγελίας· καὶ συμπεραίνει ἀπ' αὐτό, «ὅτι τύπος ἦν ἄρα τοῦδε σαφῆς τὸ μέχρι πληγῶν μ' καταπαίεσθαι τινάς· ἀφέσεως γὰρ μετὰ ταῦτα καιρὸς». Φαίνεται ξάστερα πὼς ἦτανε τύπος τὸ νὰ δέρνεται κάποιος ἕως σαράντα φορές· κι' ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα ἐπακολουθοῦσε ἡ συγγνώμη. Κι' ὁ ἴδιος θεῖος Πατέρας προβάλλει σὰν ἓνα σύμβολο τῆς οἰκονομίας τῆς σωτηρίας μας τὸν ἀριθμὸ σαράντα τῶν πληγῶν τῆς μα-
μαστίγωσης· κι' ἀριθμολογώντας ἀπὸ τὴν παραβολὴ ἐ-
κείνου ποὺ ἐξεμίσθωσε τὸν ἀμπελῶνά του κι' ἐβγῆκε πέντε φορές γιὰ νὰ τὸν ἐνοικιάσῃ, πέρνει σὰν βάση τὸν ἀριθμὸ πέντε καὶ σημειώνοντας ὕστερα τὴν ἡμέρα τῆς Ἀνά-
στασης, ποὺ ἦτανε ἡ ὄγδοη, πέρνει ἀντὶ τοῦ πέντε τὸ ὀκτώ, ποὺ ἦτανε, ὅπως λέει, ἡ ἡμέρα ποὺ καταλύθηκε τὸ κράτος τοῦ θανάτου, «ἐν ἧ σου διώλλυται τῆς ἐπεισά-
κτου φθορᾶς ἡ μήτηρ, τουτέστιν ἡ ἁμαρτία»· ποὺ τὴν ἡμέραν αὐτὴ συγκαταλύθηκεν καὶ ἡ μητέρα τῆς ἐπί-
σακτης φθορᾶς, δηλαδὴ ἡ ἁμαρτία. Κι' ἀπ' αὐτοὺς τοὺς δυὸ ἀριθμοὺς (τὸ 5 καὶ τὸ 8), ὅταν τοὺς πολλαπλασιά-
σῃ κανεὶς βγαίνει ὁ ἀριθμὸς σαράντα, ποὺ ὄριζεν ὁ νόμος γιὰ τὶς μαστιγώσεις· ποὺ μ' αὐτὸν ἐφανερώνονταν, ὅτι «τῆς μητρὸς ἁμαρτίας ἀναιρουμένης, ἀργεῖν ἀνάγκη καὶ μάστιγα»· ὅταν πλέον δὲν ὑπάρχει ἡ ἁμαρτία, περιττεῦον καὶ οἱ πληγές.

Μὰ καὶ ὁ Προκόπιος ἐπιπρόσθετα, γιὰ νὰ ἐξηγή-
σῃ τὶς σαράντα πληγές, ποὺ προσδιώριζεν ὁ νόμος στὸ Δευτερονόμιο, ἀναφέρει τὴν περιπλάνησιν τῶν Ἑβραίων μέσα στὴν ἔρημο· καὶ προσθέτει καὶ τὴν προφητεῖαν ἀπὸ τὸν Θεὸ στὸν Ἀβραάμ, πὼς οἱ ἀπόγονοί του θὰ ὑποδουλωθοῦνε καὶ θὰ ταλαιπωρηθοῦνε τετρακόσια χρό-
νια· κι' ἀναλύοντας τὶς τέσσερες ἑκατοντάδες σὲ σαράντα

δεκάδες ἐτῶν, λέει πὼς εἶναι κι' αὐτὸς ἓνας τύπος τῶν σαράντα πληγῶν τῆς μαστίγωσης. Καὶ προσθέτει κοντὰ σ' αὐτὰ καὶ τὴν ἐρήμωση τῆς Αἰγύπτου, ποὺ τὴν ἐπροφήτεψεν ὁ Ἰεζεκιήλ. «Μετὰ 40 ἔτη συνάξω Αἰγυπτίους, ἀπὸ τῶν ἐθνῶν, οὓ διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ» καὶ κάνοντας τὴν σύγκριση τῆς Αἰγυπτιακῆς αὐτῆς διασπορᾶς μὲ τὴν ἐβδομηντὰχρονην αἰχμαλωσία τῶν Ἑβραίων, ποὺ ἐπακολούθησε βγάζει τὸ συμπέρασμα ὅτι «ὁ μὲν Ἰσραηλίτης ἐπτὰ δεκάδας κολάζεται, ὡς ἁμαρτήσας εἰς τὸν Θεὸν τῆς ἐβδομάδος (τούτέστι τὸν ἀληθινὸν Θεόν, τὸν ἐν ἡμέραις ἕξ τὰ πάντα δημιουργήσαντα, καὶ ἐν τῇ ἐβδόμῃ καταπαύσαντα καὶ αὐτὴν εὐλογήσαντα καὶ ἀγιάσαντα), ὁ δὲ Αἰγύπιος κολάζεται τέσσαρας δεκάδας, ὡς μηδέν, πλέον σωμάτων ἢ τῶν τεσσάρων στοιχείων, ἐπιστάμενος».

Συμπεραίνει λοιπὸν πὼς «ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς σαράντα εἶναι ἀριθμὸς ποὺ φανερώνει τὴν ποινὴ τῶν Αἰγυπτίων, γι' αὐτὸ καὶ οἱ Ἑβραῖοι ποὺ ἐλάθευαν ἐπαιρναν σαράντα παρὰ μίαν πληγές... Ἐπειδὴ ἦτανε ντροπὴ γιὰ τὸν Ἑβραῖο ποὺ κατοικοῦσε τὴν ἀγία γῆ, νὰ τιμωριεταί μὲ ἀριθμὸν Αἰγυπτιακό. Δὲν συμφωνῶ ὅμως σ' αὐτὸ μὲ τὸν Προκόπιο, ἐπειδὴ βλέπω καὶ πιστεύω, πὼς ὁ ἀριθμὸς τῶν σαράντα πληγῶν δὲν ἦτανε, ὅπως αὐτὸς λέει «τῶν Αἰγυπτίων κόλασις, καὶ οὐχὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν», ποινὴ τῶν Αἰγυπτίων κι' ὄχι τῶν Ἑβραίων. Ἐπειδὴ βλέπω, μὲ θετικότητα, πὼς γιὰ τοὺς Ἑβραίους τὸν ἴδιον ἀριθμὸν ὀρίζει ὁ θεῖος νόμος· «Καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν ἀριθμῷ τεσσαράκοντα». Κι' ἀπαγορεύει μονάχα τὴν ὑπερβασία. «Οὐ προσθήσουσι» δὲν θὰ τίς ὑπερβούνε. Γιατὶ ἡ ἀφαίρεση στὸ νὰ μαστιγώνωνται «παρὰ μίαν τεσσαράκοντα», δὲν ἦτανε δικαστικὴ ἀπόφαση· ἀλλὰ πρόβλεψη καὶ πρόνοια τῶν Ἑβραίων, ποὺ ἐπρολάβαινε τὴν ἀτίμωση τοῦ Ἑβραίου, ὅπως λέει ὁ Θεοδώρητος καὶ συμφωνοῦμε κι' ἐμεῖς.

Αὐτὰ εἶχα νὰ εἰπῶ σχετικὰ μὲ τὸ ζήτημα αὐτό. Προτοῦ ὅμως νὰ δώσω τέλος στὴν ἐπιστάσιαν αὐτὴ (ποὺ

παρατράβηξεν ἴσως περισσότερον ἀπὸ ὅτι πρέπει), τολμῶ νὰ προσθέσω κι' αὐτὸν τὸν στοχασμό, πού μου ἤλθε στὸ νοῦ μου. Ὁ ἀριθμὸς δηλαδὴ τέσσερα ἀρκετὰ ξάστερα φανερώνει τὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔχει συγκροτηθῆ ὁ κάτω αὐτὸς κι' ἐπίγειος Κόσμος. Ὁ δὲ ἀριθμὸς δέκα συμβολίζει ἄριστα τὸν Χρόνο, πού στὴ ζωὴ μας αὐτὴ προχωρεῖ μὲ δεκαδικὴ περίοδο, πού ἀδιάκοπα ἐπαναλαμβάνεται. Ἐὰν κανεῖς λοιπὸν τοὺς δυὸ αὐτοὺς ἀριθμοὺς, τὸ 4 δηλαδὴ καὶ τὸ 10, τοὺς πολλαπλασιάσῃ τὸν ἓνα μὲ τὸν ἄλλο, θὰ βρῆς τὸν ἀριθμὸ 40. Ἐχομε λοιπὸν τὴν προσωρινή μας αὐτὴ ζωὴ, πού ἐξ αἰτίας τῆς προπατορικῆς μας ἁμαρτίας καὶ τῆς ἄλλης ἐκούσιης παρανομίας μας μαστιγώνεται ἀπὸ διάφορες πληγές, νὰ τελειώῃ καὶ νὰ λυτρώνεται ἀπ' αὐτές, ὅταν συμπληρώνεται ὁ ἀριθμὸς σαράντα· πού ὁ Ὁριγένης καὶ ὕστερα ἀπ' αὐτὸν ὁ Προκόπιος τὸν ὠνόμασαν κ α κ ω τ ι κ ὸ ν.

Οἱ ἄνθρωποι μποροῦν νὰ κρίνουν καὶ ν' ἀποφασίζουσι γιὰ τὶς ποινὲς καὶ τὸν κατάλληλο καιρὸ τῆς λήξεως των· ὅπως καὶ οἱ κριτὲς καὶ οἱ νομοθέτες τῆς γῆς δικάζουσι καὶ κρίνουσι ποῖος ἀξίζει μεγαλύτερη ἢ μικρότερη ποινὴ. Αὐτὸ ὅμως ὡσότου νάρθῃ ὁ θάνατος, πού εἶναι ἀπὸ τὶς πληγές πού ἔχει ὁ κόσμος μας αὐτὸς ἢ τεσσαρακοστή, δηλαδὴ ἡ ἔσχατη. Οἱ κατοπινὲς πληγές καὶ ποινές, πού ἀκολουθοῦν στὴ μέλουσα ζωὴ μας μέσα στὴν «γένενα τοῦ πυρός», δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴ δική μας τὴν ἀνθρώπινη κρίση καὶ ἀπόφαση. Ἡ κρίση καὶ ἡ ἀπόφαση αὐτὴ, γιὰ τὶς μαστιγες ἐκεῖνες, ἀνήκει ἀποκλειστικὰ κι' ὅλως διόλου στὸ μεγάλο καὶ δίκαιο Κριτὴ μας. Κι' ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει καμμιά ἀπολύτως ἐξουσία νὰ προσθέσῃ τίποτα στὸν ἐπίγειο κι' ἐγκόσμιο φταίστη. «Οὐ προσθήσεις».

(Συνεχίζεται)

Ἀπόδοση ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιδικοῦ ΕΚΚΛΗΣΙΑ
Ὁδὸς Φιλοθέης 19, Ἀθῆναι - Τηλέφ. 227.689.

ΙΕΡΑΤΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ

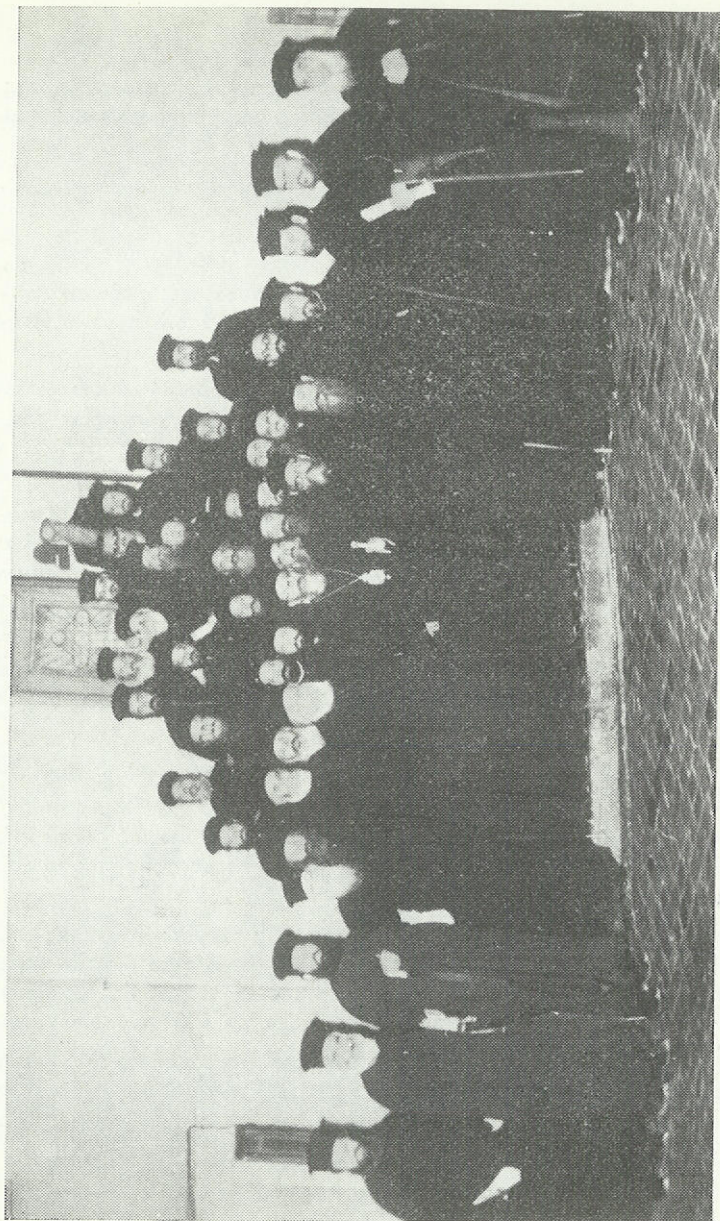
Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Ἀλέξανδρος, ἰδιαίτερον ἐπιδεικνύων ἐνδιαφέρον καὶ πατρικὴν στοργὴν πρὸς τὸν Ἱερὸν Κλήρον τῆς Ἐπαρχίας αὐτοῦ καὶ ἐπισταμένως μελετῶν τὰ προβλήματα καὶ τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ, ἐμερίμνησεν ἀπὸ τὰς πρώτας ἤδη ἡμέρας τῆς ποιμαντορίας του διὰ τὴν ὀργάνωσιν καὶ σύγκλησιν Ἱερατικῶν Συνεδρίων. Οὕτω τὴν 10ην τρ. μηνός, ἐντὸς ἀτμοσφαιρας ἀγάπης καὶ εἰς τὰ πλαίσια εὐρυτάτου καὶ καλῶς καταρτισθέντος προγράμματος συνεζήτηθησαν καὶ ἐμελετήθησαν τὰ φλέγοντα προβλήματα τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου καὶ ἐλήφθησαν ἀποφάσεις ἀξιοπρέσεκτοι καὶ σοβαραί.

Τὸ Ἱερατικὸν Συνέδριον ἔλαβε χώραν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Ἰδρύματος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως (Χρ. Ἐστία), ὅπου μετὰ τὸ πέρας κατασκευαστικῆς Θείας Λειτουργίας, συνεκεντρώθησαν οἱ Ἱερεῖς ὁλοκλήρου τῆς Ἐπαρχίας. Μετὰ τὴν ἐναρκτήριον προσευχὴν καὶ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, πρὸς τοὺς Συνέδρους ὠμίλησε μετὰ πολλῆς θερμῆς καὶ ἀγάπης ὁ Σεβασμιώτατος τόνισας, ὅτι ἀπὸ τοῦδε καὶ διὰ τὴν Ἐπαρχίαν καὶ διὰ τὸν Κλήρον ἐγκαινιάζεται μία νέα ζωὴ καὶ ἐποχὴ ἀγάπης, ὁμοιοῦς, δράσεως καὶ προόδου. Ὑπέδειξε τὰ τεράστια ἠθικὰ, κοινωνικὰ καὶ θρησκευτικὰ προβλήματα, τὰ ὅποια σοβαρῶς σήμερον ἀπασχολοῦν τοὺς Χριστιανοὺς καὶ τὴν πενίαν καὶ δυστυχίαν αὐτῶν. Ὑπεγράμμισε τὴν κρισιμότητα τῶν καιρῶν ἀπὸ πάσης πλευρᾶς καὶ ἐκάλεσε τοὺς Ἱερεῖς εἰς συναγερμὸν ἀγάπης καὶ εἰς σταυροφορίαν πρὸς ἀνακούφισιν τῶν Χριστιανῶν. Ἐζήτησε πειθαρχίαν, ἀγάπην, ζῆλον καὶ εὐσέβειαν καὶ ὑπεσχέθη στοργὴν καὶ συμπράσαστασιν μέχρι αὐτοθυσίας.

Οἱ Ἱερεῖς βαθύτατα συγκινηθέντες ὑπεσχέθησαν μὲ τὴν σειράν των ὀλοπρόθυμον προσφορὰν τῶν ὑπηρεσιῶν των εἰς τὴν μεγάλην αὐτῶν διακονίαν καὶ ἀξίαν κατὰ πάντα ἐκπροσώπισιν τῆς Ἐκκλησίας. Οὕτω ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης ὑπεγράφη συμφωνία διὰ μίαν πνευματικὴν ἐκστρατείαν πρὸς ἀναγέννησιν τοῦ τόπου.

Ἐν συνεχείᾳ διεξήχθησαν συζητήσεις καὶ ἠκούσθησαν ἐλευθεραὶ σκέψεις ἐπὶ τοῦ καθόλου ἔργου καὶ τῆς ζωῆς τῶν Ἐφημερίων καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἀγιαστικοῦ, τοῦ διοικητικοῦ, τοῦ διδακτικοῦ ἔργου καὶ τῆς λατρευτικῆς ζωῆς αὐτῶν. Ἐπεσημάνθησαν αἰ δυσκολίαι τοῦ ἔργου τούτου καὶ ἐδόθησαν λύσεις ἱκανοποιητικαί.

Τὴν μεσημβρίαν οἱ Σύεδροι παρεκάθησαν εἰς γεῦμα παρα-

Α' Γερατικόν Συνέδριον Φιλίππων (10 Ίανουαρίου 1966.

τεθὲν ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου, τὸ δὲ ἀπόγευμα ἠκολούθησε συν-
έχεια τῆς συζήτησεως ἐπὶ τῶν τεθέντων θεμάτων καὶ ζητημάτων
καὶ ἐξήχθησαν τὰ πορίσματα καὶ αἱ ἀποφάσεις τοῦ Συνεδρίου, τὰς
ὁποίας καὶ παραθέτομεν, διότι εἶναι ἀποφάσεις πρωτοφανεῖς καὶ
ἱστορικαὶ διὰ τὸν τόπον μας.

1. Ὅλος ὁ Ἱ. Κλήρος ἀναλαμβάνει, ἐν συναγερωῶ ἀγάπης,
σταυροφορίαν ὑπὲρ τῶν πενομένων.

2. Τὸ Θεῖον Κήρυγμα πυκνοῦται καὶ συστηματοποιεῖται.

3. Συνιστῶνται φροντιστηριακὰ συναθροίσεις ἐξομολόγων
μὲ κοινὴν γραμμὴν ἐπὶ τῶν βασικωτέρων θεμάτων πρὸς ἐξυπη-
ρέτησιν τῶν πιστῶν.

4. Ἰδρύεται ἐντὸς τοῦ ἔτους Βιβλιοπωλεῖον καὶ θὰ κατα-
βληθῆ ἑπιμελὴς ὑπὸ τῶν ἑφημερίων πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ἐξά-
πλωσιν τοῦ καλοῦ ἐντύπου, θὰ ἐκδίδωνται δὲ εἰδικὰ βιβλία
διαφωτιστικὰ.

5. Ἐπρογραμματίσθη ἡ Ἰδρυσις Οἰκοτροφείου «Ἐκκλησια-
στικῆ Στέγῃ Σπουδαστοῦ» διὰ τὴν δωρεὰν παροχὴν ὕπνου καὶ
τροφῆς εἰς τὰ σπουδάζοντα τέκνα τῶν Ἱερέων καὶ τῶν ὀρεινῶν
περιοχῶν κατὰ προτίμησιν.

6. Θεσπίζεται διὰ τὰς Ἱεροπραξίας Γάμων, Βαπτίσεων, Κη-
δειῶν καὶ Μνημοσύνων ἐνιαῖον δικαίωμα Ἱ. Ναοῦ καὶ προσωπικοῦ
ἐκ δραχμῶν 300 διὰ τὴν πόλιν καὶ διὰ τὰς κωμοπόλεις καὶ χωρία
δραχμὰς 200.

7. Ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς ὁ δίσκος φιλοδωρήματος εἰς
τοὺς Γάμους.

8. Ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς ἡ πομπὴ τοῦ νεκροῦ κατὰ τὰς
κηδεῖας, ποὺ ἀντίκειται εἰς τὸν σεβασμὸν πρὸς τοὺς προσφιλεῖς
μας νεκρούς.

9. Ἰδρύεται Ἐφημεριακὸν Ταμεῖον Ἐπαρχίας Καβάλας (Ε.
Τ.Ε.Κ.), πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἐφημερίων καὶ ἰδιαίτερος τῶν ὀρει-
νῶν περιοχῶν καὶ χωρίων. Εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦτο ὁ Σεβασμιώ-
τατος καταβάλλει τὸ ἡμισυ τῶν ἐξ Ἱεροπραξιῶν προσόδων του.

10. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης προσφέρει 15 ράσα εἰς ἰσαριθμοὺς
Ἱερεῖς του.

Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἀποφασισθέντων ἄρχεται ἀπὸ τῆς 1ης Φε-
βρουαρίου 1966.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

25. Τὰ στέφανα πότε πρέπει νὰ ἀφαιροῦνται ἀπὸ τοὺς νεονύμφους, στὸ τέλος τοῦ ἀσπασμοῦ ἢ στὴν εὐχὴ «Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν... ἀνάλαβε τοὺς στεφάνους αὐτῶν...»

Στὸ σημεῖο αὐτὸ δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ οὔτε καὶ παλαιότερα φαίνεται ὅτι ὑπῆρξε ποτέ, ὁμοιόμορφη πράξι. Σὲ ἄλλα μέρη «αἰρονται» τὰ στέφανα στὴν εὐχὴ «Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν», σὲ ἄλλα στὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας μετὰ τὴν ἀπόλυσι καὶ σὲ ἄλλα μετὰ τὴν μεταβάσι τῶν νεονύμφων στὸ σπίτι. Αὐτὸ ὀφείλεται σὲ ἓνα πρακτικὸ κυρίως λόγο, στὴ θέσι δηλαδή πού δίδεται στὸν ἀσπασμὸ στὸν κάθε τόπο, ἀνάλογα μὲ τὰ ἰδιαιτέρα ἔθιμα πού ἐπικρατοῦν σ' αὐτόν. Καὶ ἐξηγοῦμαι.

Ἡ κανονικὴ θέσι τοῦ ἀσπασμοῦ βρίσκεται ἀκριβῶς μετὰ τὸν ἱερὸ χορὸ, πού συνοδεύεται ἀπὸ τὰ γνωστὰ τροπάρια «Ἡσαΐα χόρευε...» κ.λ.π. Οἱ δυὸ μικρὲς εὐχὲς πού ἀκολουθοῦν «Μεγαλύνθητι, νυμφίε, ὡς ὁ Ἀβραάμ...» καὶ «Καὶ σὺ νύμφη, μεγαλύνθητι ὡς ἡ Σάρρα...», οἱ ὁποῖες λέγονται ἀπὸ τὸν ἱερέα, ἐνῶ αὐτὸς ἐγγίζει ἢ ὑψώνει τοὺς στεφάνους, εἶναι οἱ πρῶτες εὐχὲς πού δέχονται οἱ νεόνυμφοι μετὰ ἀπὸ τὸ γάμο τους, πού δικαιωματικά, ἀνήκουν στὸν ἱερέα πού ἱερούργησε τὸ μυστήριον. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀκολουθοῦσαν οἱ εὐχὲς καὶ οἱ ἀσπασμοὶ τῶν παρισταμένων. Πρῶτοι προσήρχοντο οἱ γονεῖς καὶ ἡῤυχοντο, κατὰ τὰ χειρόγραφα, «Δώη σας ὁ Θεός, τέκνα ἡμῶν, ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τῆς πιότητος τῆς γῆς... καὶ ἡσπάζοντο αὐτοὺς καὶ τοὺς στεφάνους». Ὑστερα προσήρχοντο οἱ παρευρισκόμενοι, ἐνῶ οἱ χοροὶ ἔψαλλον τὰ πρῶτα Θεοτοκία τῶν ὀκτῶ ἡχῶν. Ἐν πομπῇ κατόπιν μετέβαιναν στὸν οἶκο, φέροντες πάντοτε τοὺς στεφάνους, καὶ ἐκεῖ ἀνεγινώσκετο ἡ εὐχὴ «Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν...» καὶ ἐγένετο ἡ ἀπόλυσις. Ἡ εὐχὴ αὕτη χαρακτηρίζεται ἀπὸ τοὺς κώδικας «Εὐχὴ εἰς τὸν παστὸν», ἢ «εἰς τὸ λύσαι τὰ στέφανα», ἢ «εἰς τὸ ἀναλαβεῖν τὰ στέφανα», ἢ «εἰς τὸ ἐπᾶραι τὰ στεφάνια», ἢ «εἰς τὸ ἐπᾶραι τὰ στέφανα ἀπὸ τὰς κεφαλὰς τῶν νεονύμφων», ἢ «εὐχὴ ἐπιθαλάμιος ἐν τῷ αἶρειν τοὺς στεφάνους», ἢ ἀπλούστερα «εὐχὴ τοῦ ἀποστεφανώματος». Ὁ τίτλος δείχνει καθαρὰ τὸ λειτουργικὸ προορισμὸ τῆς εὐχῆς, πού ὑπαινίσσεται καὶ ἡ φράσις τῆς «ἀνάλαβε τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ σου», ἢ ὁποία συνοδεύεται σὲ μερικὰ χειρόγραφα ἀπὸ τὴ σημεῖωσι «ἐβγάξει τὰ στέφανα ἀπὸ τὰ κεφάλια τους» ἢ «εἶτα αἶρει τοὺς στεφάνους». Αὕτη ἦταν ἡ ἀρχικὴ καὶ σωστὴ θέσι τοῦ ἀσπασμοῦ καὶ τοῦ ἀποστεφανώματος, πού διατη-

ρεΐται ἀκόμη σὲ ὠρισμένα μέρη, ἰδίως σὲ χωριά. Οἱ διαφορὲς ποὺ προέκυψαν ἀργότερα ὀφείλονται στὶς δυσκολίες ποὺ παρεῖχε ἡ τήρησι τοῦ τυπικοῦ αὐτοῦ σὲ μεγάλες ἰδίως πόλεις. Ἔτσι διατηρήθηκε μὲν πιστότερα ἡ ἀρχικὴ πρᾶξι, ἀλλὰ τὸν ἀσπασμὸ ἀκολουθοῦσε ἀμέσως ἡ ἄρσι τῶν στεφάνων μὲ τὴ σχετικὴ εὐχὴ καὶ ἡ ἀπόλυσις, ἄσχετα ἂν ἡ μετάβασι στὸ σπῖτι γινόταν ἢ ὄχι ἐν πομπῇ. Σὲ ἄλλα πάλι μέρη ἡ ἔπαρσι τῶν στεφάνων γινόταν κανονικὰ στὴν ἀρχικὴ τῆς θέσι, ἀλλὰ ὁ ἀσπασμὸς, γιὰ λόγους τάξεως μετεφέρθη στὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας. Σὲ ἄλλα τέλος δὲν ἀφαιροῦσαν τοὺς στεφάνους στὴν εὐχὴ τοῦ ἀποστεφανώματος, ἀλλὰ στὸ τέλος μετὰ τὸν ἀσπασμὸ, γιὰ νὰ μποροῦν νὰ ἀσπάζωνται τὰ στέφανα οἱ παρειαρχόμενοι.

Ποιὰ τώρα εἶναι ἡ πιὸ σωστὴ πρᾶξι; Ἀσφαλῶς ἡ πρώτη καὶ ἀρχικὴ, ποὺ ἔχει ὅμως τὸ μειονέκτημα ὅτι, ὑπὸ τις συνθήκες ποὺ γίνονται σήμερα οἱ γάμοι, ἐπέρχεται τόση ἀναστάσι καὶ ἀνωμαλία, ποὺ σχεδόν, παρὰ τὴ συνεχιζομένη ψαλμωδία, διακόπτεται ἡ ἀκολουθία καὶ ἡ ὅλη τελετὴ χάνει τὴν ἱερότητα καὶ σοβαρότητά της. Αὐτὸ ἄλλως τε προεκάλεσε καὶ τις διαφορὲς προσπάθειες γιὰ τὴν ἐξεύρεσι μιᾶς ὅσο τὸ δυνατόν λιγώτερο κακῆς λύσεως. Δηλαδή ἔχομε καὶ ἐδῶ κάτι παράλληλο μὲ τὴ διανομὴ τῶν βατίων, ἢ τῶν ἀνθέων κατὰ τις ἑορτὲς τοῦ Σταυροῦ, τοῦ ἄρτου τῆς ἀρτοκλασίας, τῆς χρίσεως κατὰ τὸ εὐχέλαιο καὶ αὐτῆς τῆς μεταδόσεως τῆς θείας κοινωνίας.

Ὁ ἱερεὺς, ὅταν τηρῆται στὸν τόπο τοῦ ἡ ἀρχαία πρᾶξι, ἄς τὴν διατήρησι προσπαθώντας νὰ ἐμφυσήσι στοὺς προσερχομένους γιὰ ἀσπασμὸ, τὸν σεβασμὸ, τὴν πειθαρχία καὶ τὴν εὐλάβεια πρὸς τὸ τελούμενο μυστήριον καὶ πρὸς τὸν ἱερὸ χῶρον, στὸν ὁποῖο αὐτὸ τελεῖται. Ἄν πάλι γίνεται ὁ γάμος σὲ τέτοιο περιβάλλον ποὺ λίγο—πολύ ἔχει ἐξασφαλισμένες τις συνθήκες αὐτὲς ἢ ἂν κατορθώσι ὁ ἱερεὺς μὲ τὴ προσωπικότητά του καὶ μὲ τὴ συστηματικὴ πνευματικὴ ἐργασία του νὰ τις δημιουργήσι, τότε ἄς ἀκολουθῇ τὴν ἀκριβῆ παλαιὰ πρᾶξι. Ἄν πάλι αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατόν ἄς ἀκολουθῇ τὴν παράδοσι ποὺ βρῆκε στὴν ἐνορία του, ἐφαρμόζοντας καὶ ἐδῶ μιὰ ἐπιτρεπομένη «οἰκονομίαν».

Φ.

Ὁ «Ἐφημέριος» εἶναι πρόθυμος νὰ δίδῃ ἀπαντήσι εἰς ἐρωτήσις ἐπὶ ἀποριῶν, ἀναφερομένων εἰς ζητήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Ἐφημερίου (ποιμαντικόν, λειτουργικόν κλπ.). Ἐπομένως οἱ εὐλαβέστατοι ἐφημέριοι δύνανται ν' ἀπευθύνουν ἐρωτήματα ἐπὶ τοιούτων ἀποριῶν. Αἱ ἀπαντήσις θὰ δίδωνται εἰς τὴν σελίδα τῆς ἀλληλογραφίας.

Στὸ περιθώριο τῆς Ἀγίας Γραφῆς

ΙΕΡΟΙ ΔΙΑΛΟΓΙΣΜΟΙ

Ὁ Παράδεισος εἶναι γιὰ τοὺς ἁμαρτωλοὺς.

“Ὅλα ὅσα εἶπε ὁ Φαρισαῖος στὴν προσευχή του ἦταν ἀληθινά, ἀντιστοιχοῦσαν στὴν πραγματικότητα. Ἦταν ὄντως ἓνας ἄνθρωπος τῆς θρησκείας, ἓνας ἄνθρωπος διαφορετικὸς ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Διαφορετικὸς κι’ ἀπὸ τὸν τελώνη, πού τὸν πῆρε ἡ ἄκρη τοῦ ματιοῦ του «μακρόθεν ἐστῶτα», καθὼς ὁ ἴδιος προχωροῦσε γιὰ νὰ μιλήσῃ στὸν Θεό. Ὁ Φαρισαῖος δὲν ἦταν οὔτε «ἄρπαξ», οὔτε «ἄδικος», οὔτε «μοιχός». «Ἐνήστευε δις τοῦ σαββάτου καὶ ἀπεδεκάτει πάντα ὅσα ἐκτάτο». Αὐτὴ ἡ προσευχή, ὅμως, ἀποδοκιμάσθηκε κι’ ἀπορρίφθηκε ἀπὸ τὸν Θεό. Ὁ Φαρισαῖος δὲν εἶχε ἁμαρτίες σὰν τοὺς ἄλλους. Εἶχε ὅμως μιά, πού ἀρκοῦσε γιὰ ὅλες καὶ τὶς ξεπερνοῦσε ὅλες· τὸ νὰ λογαριάζῃ, νὰ βλέπῃ καὶ νὰ προβάλλῃ τὶς ἀρετὲς του. Ἅγιοι πού ξέρουν τὶς ἀρετὲς τοὺς δὲν μπαίνουν στὸν Παράδεισο.

Ἡ προσευχή τοῦ τελώνη, ἀπὸ μιὰ ἄποψι, ἦταν προσευχή, πού δὲν ἀντιστοιχοῦσε στὴν πραγματικότητα. Μιά προσευχή, πού δὲν ἔλεγε ἀλήθεια. Στάθηκε ἀπόμερα ὁ τελώνης καὶ χτυπώντας τὸ στῆθός του εἶπε: «Ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ». Εἶπε τὸν ἑαυτόν του ἁμαρτωλό. Στὸ παρελθόν, ἀσφαλῶς, ἦταν μεγάλος ἁμαρτωλός. Ἀλλὰ ἐκείνῃ τῇ σιγῇ, καθὼς πῆγαζαν ἀπὸ τὴν καρδιά του τὰ λόγια τῆς μετάνοιας, βρισκόταν μέσα στὴν οὐσία τῆς ἀγιότητος. Γιατὶ ἀγιότης τί σημαίνει; Τὶ ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ μὴ βλέπῃς παρὰ μονάχα τὴν ἀναξιότητά σου καὶ τὴν ἐνοχή σου μπροστὰ στὸν Θεό. Τὶ ἄλλο παρὰ νὰ ἐπαναλαμβάνῃς ὅ,τι κι’ ὁ Δαβὶδ, τὸ μεγάλο αὐτὸ πρότυπο τῆς ἀληθινῆς μετάνοιας: «Καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἔστι διὰ παντός». Στὴν βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, λοιπόν, δὲν θὰμποῦν ἅγιοι, ἀλλὰ ἁμαρτωλοί. Γιατὶ οἱ πραγματικοὶ Ἅγιοι εἶναι ὅσοι αἰσθάνονται κι’ ὁμολογοῦν τὸν ἑαυτό τους ἁμαρτωλοὺς μπροστὰ στὸν Πανάγιο Θεό. Ἀδιάφορο ἂν εἶχαν παρελθόν σὰν τοῦ τελώνη, ὅπως ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος κι’ ἡ Ὁσία Μαρία ἢ Αἴγυπτία, ἢ ἂν ζοῦσαν πάντα μὲ καθαρὸ βίον, ὅπως ὁ Μέγας Βασίλειος. Ὅλοι οἱ πραγματικοὶ Ἅγιοι, αὐτοὶ πού τιμᾷ ἡ Ἐκκλησία μας, κι’ οἱ ἄλλοι, οἱ ἀναρίθμητοι, πού μᾶς εἶναι ἄγνωστοι, ἦταν ἄνθρωποι, πού πρόσεχαν τὶς ἀτέλειές τους καὶ τὰ πταίσματά τους καὶ δὲν λογαρίαζαν καθόλου τὶς ἀρετὲς τους. Στεκόντας στὴ βάση τοῦ τελώνη.

Τὰ τέσσερα ἀνίχνευτα.

Λέγει ὁ Σοφὸς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης: «Τρία ἐστὶν ἀδύνατά μοι νοῆσαι καὶ τὸ τέταρτον οὐκ ἐπιγινώσκω. Ἰχνη ἀετοῦ πετομένου καὶ ὁδοὺς ὄφεως ἐπὶ πέτρας καὶ τρίβους νηὸς ποντοπορούσης καὶ ὁδοὺς ἀνδρὸς ἐν νεότητι» (Παροιμ. κδ' 18, 19). Τρία πράγματα μοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ ἀνιχνεύσω ἀφοῦ γίνουν, γιατί δὲν ἀφήνουν πίσω τους κανένα σημάδι. Τὸ πέταγμα τοῦ ἀετοῦ στὸν ἀέρα. Τὸ πέρασμα τοῦ φιδιοῦ πάνω στὴν πέτρα, τὸ ἀπὸ ποῦ διάβηκε ἓνα πλοῖο. Ἀλλὰ κοντὰ σ' αὐτὰ τὰ τρία, ὑπάρχει κι' ἓνα τέταρτο δυσεξιχνίαστο πρᾶγμα. Τὸ ἀραβούργημα τῶν παραπατημάτων, τῶν ἀναζητήσεων, τῶν διακυμάνσεων, τῶν ξεπλανεμάτων τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴ νεανικὴ του ἡλικία. Τὰ τρία πρῶτα εἶναι εἰκόνας γιὰ νὰ δηλωθῇ καὶ νὰ τονισθῇ ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τὸ τέταρτο. Μᾶς διδάσκει, μᾶς θυμίζει ἡ Γραφή ὅτι ἡ νεότης εἶναι ἡ περίοδος, κατὰ τὴν ὁποία συνήθως ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ ἀπειρία κι' ὀρμητικότητα, παρασύρεται στὶς διάφορες περιοχὲς τῆς ἁμαρτίας. Κι' εἶναι τόσο μπερδεμένο τὸ νῆμα, ποῦ ξετυλίγεται τότε ἀπὸ τὸ κουβάρι τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, ὥστε δὲν βρίσκεις εἰρὸ κι' ἄκρη. Ἴσως ὅμως τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ θέλει νὰ μᾶς διδάξῃ ὄχι μονάχα τὸ μάταιο μιᾶς τέτοιας ξεακριβώσεως, ἀλλὰ, πρᾶγμα σπουδαιότερο, ἐπίσης καὶ τὸ ὅτι δὲν πρέπει ὁ ὄριμος ἄνθρωπος νὰ κρίνῃ αὐστηρὰ τοὺς νέους, ἔχοντας χρέος νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν του τὶς πολλὲς ἀτέλειες τῆς νεότητος, ποῦ συντελοῦσαν σὰν ἀντικειμενικὸς παράγων στὰ τόσα καὶ τόσα ὀλισθήματά της. Κι' ὅτι, ἀκόμα, ἡ μετάνοια σβῆνει ὅλα αὐτὰ καὶ μπάζει τὸν νέο στὸν δρόμο τοῦ Θεοῦ, ἓνα δρόμο ὃχι ἀνίχνευτο, ἀλλὰ καλὰ χαραγμένο μέσα στὸ Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὰ ἀγιογραφικὰ ἀναγνώσματα.

Οἱ Πατέρες, ποῦ ὅλα τὰ κανόνισαν καλὰ μέσα στὴν λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὥρισαν ἀνάμεσα στὰ ἄλλα κι' ἓνα ἐνιαύσιο κύκλο ἀναγνωσμάτων ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή κατὰ τὴ Θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς. Ἔτσι, κάθε χρόνο, ἔρχονται μπροστὰ στὴ διάνοια καὶ τὴν καρδιά μας ἀπὸ μιὰ φορὰ ἓνα ἀποστολικὸ κι' ἓνα εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα. Τὰ κομμάτια αὐτὰ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἔρχονται σὲ συνάντησί μας διαρκῶς καὶ τὰ ξέρουμε καλύτερα ἀπὸ τὰ ἄλλα μέρη τῆς Γραφῆς. Ἀλλὰ κάθε χρόνο, ποῦ τὰ ξανακοῦμε, διαπιστώνουμε ὅτι αὐτὴ ἡ ἀνακύκλησις δὲν εἶναι καθόλου περιττή, αὐτὴ ἡ ἐπανάληψις ἔχει

τὸν σκοπὸ τῆς. Ξανακούοντας γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ ἓνα τέτοιο ἀνάγνωσμα, βλέπουμε πόσο λίγο τὸ εἶχαμε προσέξει κι' οἰκτιωθῆ ὡς τώρα. Σὲ κάθε καινούργια συνάντησι τῆς ψυχῆς μαζί του τὸ βλέπουμε ἀπὸ πολλές ἀπόψεις καινούργιο, ἀμεταχείριστο ἀπὸ τὴν ποαίρεσί μας. Εἶναι μιὰ δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, ποὺ δὲν ξέραμε νὰ τῆ δεχθούμε καὶ μᾶς ξαναδίνεσαι, μὲ τὸ ἀργὸ κι' εὐλογημένο πείσμα τῆς θείας ἀναμονῆς. Γιὰ τὸ Θεὸς δὲν κουράζεται μαζί τῆς. Ἐπιμένει, ἐπαναλαμβάνει τὰ καλέσματά του, χωρὶς νὰ λογαριάζη πόσο τὸν ταπεινώσαμε μὲ τὴν ἀδιαφορία καὶ τὴν ἀκηδία μας, ξαναπροσφέρει τὴ χάρι του, τὸν σωτήριο Λόγο του. Ἡ ρόδα τῶν ἀποστολικῶν κι' εὐαγγελικῶν ἀναγνωσμάτων γυρίζει ἀέναο μπροστὰ σις ψυχές, ξαναφέρνοντας κάθε Κυριακὴ ἀπὸ δυὸ τέτοια ἀνογνώσματα. Καὶ κάθε φορὰ, ἡ ἐλπίδα εἶναι μεγαλύτερη ὅτι θὰ κατανύξουν, θὰ λάμψουν, μέσα σις ψυχές, εἰς τὶς κερδίσουν ὁλότελα.

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἰδεσιμ. Ἰωάννην Σκαντζιδάκη, Ρέθυμον Κρήτης. Σᾶς ἀπαντήσαμεν δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς. — Αἰδεσιμ. Ζαχαρίαν Λαπόρδη, Φιλυρίαν Κιλκίς. Σᾶς ἐνεγράψαμεν καὶ σᾶς ἀπαντοῦμεν δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς. — Αἰδεσιμ. Δημήτριον Ἐλευθεριάδη, Ἐξαπλάτατον Ἀλμωπίας. Ἀλλαγὴ διευθύνσεως σας ἐγένετο. Σᾶς ἀποστέλλομεν ἅπαντα τὰ ζητηθέντα τεύχη. — Ὁσιώτατον Μάξιμον Κουτλουμουσιανόν, Ἁγιον Ὄρος. Συνδρομὴ σας ἐλήφθη καὶ ἐνεγράφητε διὰ τὸ 1966. Εὐχαριστοῦμεν. — Αἰδεσιμ. Δημήτριον Παπαδόπουλον, Ἀπιδεάν Κοζάνης. Εἰς τὴν ἀπὸ 5/12/65 ἐπιστολῆν, σᾶς ἀπήντησεν σχετικῶς τὸ τμήμα Παροχῶν τοῦ TAKE διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 250/27/12/65 ἐγγράφου του. — Αἰδεσιμ. Κ. Κουλιάρην, Βάρην Γρεβενῶν. Ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματός σας ἀπαντήσαμεν δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς. — Αἰδεσιμ. Γεώργιον Μπυρλήν, Τεφέλι, Μονοφατίου Κρήτης. Διόρθωσις ἐγένετο. Εὐχαριστοῦμεν. Αἰδεσιμ. Ἐμμανουὴλ Καρπάθιον, Βαθὸ Σάμου. Διεκόπη ἡ ἀποστολὴ εἰς Ἰ. Ναὸν Ὀσίας Ματρώνης. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς. Αἰδεσ. Κωστήν Εὐάγγελον, Ἀξιούπολιν Θεσσαλονίκης. Ἐνεγράφητε καὶ ἀπεστάλησαν τὰ ἀπὸ 1-1-65 κυκλοφορήσαντα τεύχη. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς σας καὶ μόνον ἐπληροφόρηθημεν τὴν ἐφημεριακὴν σας διεύθυνσιν. — Αἰδεσιμ. Κόρδαν Κων/νον, Ροδίτσαν Λαμίας. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ καὶ ἡ διόρθωσις εἰς τὴν διεύθυνσιν σας. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐχὰς σας καὶ

ἀνταποδίδομεν. — Αἰδεσιμ. Τσιάπραν Παναγιώτην, Ἱερὰν Μητρόπολιν Τρίκκης καὶ Σταγῶν Τρίκαλα. Ἐστάλησαν τὰ ζητηθέντα τεύχη. Αἰδεσιμ. Εὐαγγελοπούλου Παναγ., Ν. Μηχανιώνα Ἐπανωμῆς. Σᾶς ἀπεστείλαμεν ὅλην τὴν σειρὰν τῶν τευχῶν τοῦ 1965, καὶ τοῦ λοιποῦ διὰ τοῦ ταχυδρ. Γραφείου Ἐπανωμῆς πρὸς καλύτεραν καὶ ἀσφαλεστέραν διεκπεραίωσιν τούτων. — Πανοσ. Ἀρχιμ. Χειμωνάκη Ἰγνάτιον, Κυθωνεῖαν Πλατέας Βερροίας. Σᾶς ἀπεστείλαμεν τὰ ἀπὸ 1-6-65 μέχρι τοῦδε κυκλοφορήσαντα τεύχη, ἐνεγράφητε δὲ διὰ τὴν τακτικὴν τοῦ λοιποῦ ἀποστολῆν. Κύριον Παναγόπουλον Δῆμ., Καθηγητὴν, Ἀθῆναι. Ἐγένετο ἡ διόρθωσις εἰς τὴν διεύθυνσίν σας. — Αἰδεσιμ. Ἀντωνάκη Χρυσ., Γεωργουσόπουλον. Ἀθαν., καὶ Χατζῆν Γεώργιον, Ἰ.Ν. Παμμ. Ταξιαρχῶν Μάσχα. Ἰ.Κ.Α. Περιστερί. Ἐνεγράφητε. — Αἰδεσιμ. Χαλκιάν Κων. Καλλιθέαν. Ἐνεγράφητε. — Κύριον Μπανταλούκαν Στυλιανόν, φοιτητὴν, Καρβελά 33. Ἀγ. Παρασκευὴ Ἀττικῆς. Ἐνεγράφητε ἀπὸ 1-1-66. — Πανοσ. Ἀρχ. Σταφυλάκη Διονύσιον, Χαλάνδρι, Ἀττικῆς. Ἐνεγράφητε εἰς τὴν νέαν διεύθυνσίν σας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Χριστιανισμὸς καὶ σῶμα (Α). — Διὰ τοὺς ναυτικούς. — Ἀνθίμου Θεολογίτη, Οἱ Ἅγιοι Ἀνάργυροι τῆς Πλάκας — Ἀρχιμ. Προκοπίου Παπαθεοδώρου, Πλείτερον καὶ καθαρότερον φῶς εἰς τὴν νεολαίαν μας. — Ὀρθοσκευτικὸς καὶ ἠθικὸς μελέτες τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νεκταρίου Αἰγίνης. «Γνώρισε τὸν ἑαυτό σου». Ἀπόδοσις Θεοδόση Σπεράντσα. — Β. Ἡλιάδη, Τὸ Τριψίδιον προσημασία τῆς χριστιανικῆς ψυχῆς γιὰ τὴν πορεία τοῦ προσκυνήματος πρὸς τὸν Γολγοθᾶ. — Λυκ. Βιδαλάκη, Γυμνασιάρχου, Παρθένιος Περίδη; Ἀρχιμ. κνδρίτης. — «Φιλοθέου Ἀδολεσχίας» μέρως πέμπτου. Ψυχοφελεῖς ἐπιστασίες ἀπὸ τὸ «Δευτερονόμιον», ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως. Ἀπόδοσις Θεοδόση Σπεράντσα. — Ἱερατικὸν Συνέδριον. — Φ. Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — Βασ. Μουστάκη, Ἱεροὶ διαλογισμοί. — Ἀλληλογραφία.

Τύποις : ΤΣΙΡΩΝΗ (Μονοτυπικὰ Συγκροτήματα)
Ὀδὸς Μενάνδρου 4, Ἀθῆναι — Τηλέφ. 311.121.

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου : Γ. Σ. Χρυσάφης, Ἱασωνίδου 22, Σούρμενα